

310628 ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

Vol. 10.

చెన్న పట్టణము 1923వ సం॥ మే నెల 22-వ తేది నుంగళవారము

No 44

సంపుటము ౧౦

రుధి రోడ్దా రి నా మ స.ం పల్వ ర ము, ఆధిక జ్యేష్ఠమాస శుద్ధ సప్తమి ౭.

సంచిక ౪౪

అమృతాంజనము అన్ని నోవ్వలకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము వుండకు

ఘనమయినమందు

చక్కని డబ్బీ తో నహ సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోకప్రసిద్ధిని బడసియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నోవ్వలకు సిద్ధామృతము. అమృతాంజనము అమృతశబ్దమాదినిగల మాయమందుగాదు. పోలుమందులవలన మోసముగలుగును. వంచభాషచిటిని చూచికొనిన మోసముగలుగుదులమృతాంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతవలన దేశమునందంతటను వెలసినది.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

చిత్ర విచిత్ర పుస్తకములకు వేరుపొందిన వారెవరు? (౧)

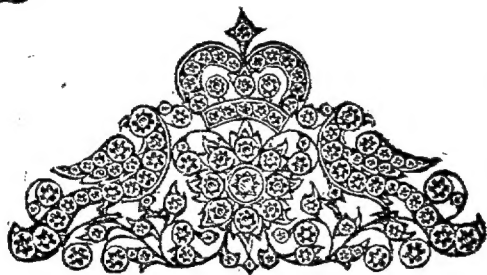
వంకీలు వద్యాణ్ణమునకు
ఉపయోగించునట్టి
కెంపులు చెక్కిన
మోపు

ధర రూ. 45

,, రూ. 85

అన్నియు మీకే విశదముకాగలదు. ఎట్టి రకము పురమామి నగలనైనను మాట ప్రకారము సకాలములో తయారుచేసి ఇవ్వగలము. చొక్కపు సీమవెండికి, బంగారుకు పూచీఇవ్వబడును.

ఉమ్మడిరామయ్య శెట్టి, గురుస్వామి శెట్టికంపెనీ, నగలనర్తకులు నెం. 25 చెజాబాదు మద్రాసు.

ఈ విషయమై విశేషముగా వ్రాయనవసరము లేదు. మేము మిమ్ములను కోరునది అంతయు ఒక దఫా ఒక బేరము మా వద్దచేయుటయే తరువాత

భృంగములకతైలము

డాక్టరు ఆ. లక్ష్మీవతి బి. ఏ. ఎం. బి. అండ్ సి. ఎం. గారి పోషణక్రింద,

మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైన ఔషధములకు ప్రసిద్ధికెక్కిన ఆంధ్రా ఆయుర్వేదిక్ ఫార్మాసి లిమిటెడ్ వారి వలన తయారుచేయబడినది.

అత్యుష్ణము

తలనెప్పి, నేత్రవ్యాధులు, మెదడు పరిశ్రమ, అమితముగా పనిచేయుచున్నవారు, మున్నగువారికి చాలమంచిది అభ్యంగమునకు, సాధారణముగా ప్రతిరోజు తలకు తప్పక ఉపయోగించుట మంచిది.

ఈదిగువ స్థలములందు క్రయమునకు దొరకును.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేదిక్ ఫార్మాసి లిమిటెడ్

185, మాంటు రోడ్ మద్రాసు.

మరియు అన్ని ఏజన్సీలవద్దను, బ్రాంచీలలోను దొరకును.

కావలసినవారికి కేటలాగు వుచితముగా పంపబడును.

4 అవున్సుల బుడ్డి వెల రూ 1-0-0. ఒక పౌండు రూ 3-0-0.

ఏజెంట్లు నమ్మకముగా పనిచేయువారలు కావలయును.

వివరములు వైచిరునామాకు వ్రాసి పొందవచ్చును.

ఏవిధమైన వ్యాధికైనను ఫలహాకారకు వ్రాసినచో తగుశ్రద్ధతో ఆలోచించి జవాబు పంపబడును.

కావలెను

ఇదివరలో ఏజెంట్లు లేకటి జాగాలలో మా ఆయుర్వేద ఔషధములను విక్రయించుటకు తగిన ఏజెంట్లు కావలెను.

రూ 100 లు నడుగా ధరకాపు చెల్లించవలెను. ధారాశ్రమైన వరత్తులు గలవు ఈ వెల 80 వ తేదిలోగా ధరభాగములు ఈ దిగువ విలాసమునకు చేరవలెను.

మేనేజరు, ఆంధ్రఆయుర్వేదిక్ ఫార్మాసి, (లిమిటెడ్) 185, మాంటు రోడ్డు - మదరాసు.

నలువడిచి!

(కోతచరిత్రాటకము!!)

బల్లారి ధర్మవరం. కృష్ణమాచార్యుల

రోషనారాశివాజి

అను నాటకము వెల రూ 1-0-0

వలయువారు బల్లారి, రమావిలాస ప్రెస్సునకు వ్రాయవచ్చును.

మహాకాళిభస్మము

డబ్బీ 8 అణాలు, 6 డబ్బీలు రూ 2-8-0

గాలితగిలి చెడిపోవడం, గాజుడబ్బీలో వుంచబడి యున్నది. కొంచెము భస్మము నీళ్లతో చిక్కగాలిపి వెంట్రుకల బుడల్లలోంచి యెండనిచ్చిన యెడల రెండు నిమిషములలో ఆవి పులుపుట రాలిపోవును చర్మమునకు నలుపుగాని మరియే వేరుగాని కల్గదు.

రాయల్ పండ్లపాడి

డబ్బీ 3 అణాలు 12 డబ్బీలు రూ 2-0-0

పండ్లకు ముక్కియవలె తెల్లగావేసి చిరుళ్లను గట్టిపరచును. తీపు, రక్తము, చుర్వానన-పోనట్టును.

చుండుతైలము

సీసా 8 అణాలు, పోస్తుఖర్బు 5 అణాలు

నువాసన నూనెలవల్ల తలలో చుండు పోనివారికి ఇది చాలా ప్రశస్తమైనది. దీనిని అయిదాడు దినములు ఉపయోగించుచు ముందు నిర్మూలముగా నెరిచును.

విక్టోరియాడిపో మైలాపూరు, మదరాసు

ఆంధ్ర రాష్ట్ర జాతీయోపసంఘసభ

శ్రీయుత ఆచార్యుల నారాయణరావు
(ఎమ్. ఎల్. సి.) గారితో సంభాషణము

(స్వకీయ విలేఖరి)

తెలవడ, మే 20:—బర్మాకానసభలో హిందూజాతీయోపసంఘ ప్రతినిధిగ ఎన్నుకొనబడిన శ్రీయుత ఆచార్యుల నారాయణరావుగారు తెలవడవచ్చి ఈ యుద్ధయముక్తికార్యక్రమమును తెలిసికొనుటకై ప్రయత్నించుచుండిరి. నారాయణరావుగారు మనదేశమునందు ఆసహాయోద్ధయము బయలుపడెదలినప్పటినుండియు బానితో సంబంధము లేక యేయునును వచ్చినందున వారి యభిప్రాయములను తెలిసికొనగోరి వారిని కలసికొంటిని. మా ఇరువురకును జరిగిన సంభాషణను క్లుప్తముగ వివరించెదను.

నేను:—అప్పటి రాజకీయోద్ధయమునకును ఇప్పుడేదాని కిని భేదమేమి?

నారాయణరావుగారు:—ఏ రాజకీయోద్ధయ మైనను ప్రజలలో కలుగు ప్రబోధమున బట్టియే దాని జయోజయములు ఏర్పడును. ఇట్టి ప్రబోధమును గల్గించుటకే వెనుకటివారు ప్రయత్నించిరి. పూర్వమున్నను పట్టణాధిపతి వారాధిపతిల న్యాయమువలనను, బ్రాహ్మణేంద్రులద్యము, ఆసహాయోద్ధయమువలనను, సత్తాదేవులద్యము కలిగినదనుట నిశ్చయము. గంభీరమైన యాతాత్మకముగ నున్న ప్రజలను ప్రయత్నించుటకే జయోజయము. ప్రస్తుతము ఇట్టినిర్మాణము కేవలము ఆసహాయోద్ధయమునకు సంబంధించి యుండుట చేతను, ఈ యుద్ధయ ప్రయత్నమునందు ప్రాంతాధిపతుల ధ్వంసము చేయుటయే యగుటవలనను ప్రత్యేకముగ కనబడు మహాత్మాగృహు లేమియు నాకంక్ష కనబడవు.

నేను:—అయితే ఈ యుద్ధయ దేశమునందు ప్రారంభమైన జాతీయపాఠశాలలు, విద్యుత్తుత్పత్తి, అప్పుకృతానివారణము ఇవియన్నియు ప్రత్యేకవిద్యనములు కావా?

నారాయణరావుగారు:—మనదేశమున జాతీయపాఠశాలలకై చాల ప్రయత్నము వెచ్చింపబడినను కొంతమట్టుకు బందరు ఆంధ్రజాతీయ పాఠశాలలకై జాతీయపాఠశాలలని చెప్పదగినవే తక్కువ. ఇద్దరు ఉత్పత్తివిషయమున లాభముచాలమట్టుకు మధ్యకర్తకిని, పెట్టుకడిదారునకే చెందియున్నదిగాని ఆలూ పాటుచునేత పని వానికంతగా లాభము గల్గించెనని నమ్మును. నేత పని వానికే తాత్కాలిక మగు నుద్యోగముకలిగినది ఇది స్థిరముగాలేదు. ప్రస్తుతము నెరవేరుచున్న ఇద్దరు ఉత్పత్తియందు కేరళవనియొక్కయు కొను ఒడిదొడుక్కయు లాభములను కాపాడుటలేదు. అప్పుకృత విషయమునకుడివాడ, ఏలూరు, బందరు, వెదపా లెములలో కొంత ప్రబోధము కలిగింపబడినది. ఆదిమాంధ్రమయ్య బహుశక్తిమైనది నీనిపరిష్కారము కేవలమునే తీసిమెడి మూలమే కాదు. ఇందు ఆర్థిక ధార్మిక రాజకీయమయ్యయూ చేరియున్నవి. పూర్వమున్న సింఘమిపుత్రులధ్వంసముచున్నదని నేను నమ్మును. బ్రాహ్మణేంద్రుల సాంఘికమయ్యలను సర్వముచేయుచు, బ్రాహ్మణుల మూలమిప్రసాదముకలిగి, ప్రస్తుతము బయలెత్తెదలిన బ్రాహ్మణేంద్రులద్యముకన్న ముందుగాను ఆదిమాంధ్రులద్యమును ఒకగా భవించెడిను తీవ్రమొడిగి గోమహాభిమేషమున నుండి బ్రాహ్మణులను బ్రాహ్మణేంద్రులను ఉధృతముగ గూడనిర్మూలముచేయు సమర్థమై యుండును. కాబట్టి అప్పుకృతానివారణము వారి మేలునకు కాదు మనమేలునకే.

నేను:—మీరు వైద్యప్రవృత్తియగు విశేషములు కన్పించుచుండినదా? దేశములో జరిగినవ ప్రత్యాగమముల ఫలములేదా? ఈ ప్రత్యాగమముచేసినవారి విషయమై మీరు ద్వేషమేమి?

నారాయణరావుగారు:—వెనుకను కారాగారమును భయముండెడిది. ఇప్పుడెప్పుడో అది చాలవరకు పోయినది. కేవలము కారాగారమునకు పోవుటకేరే వరగాడికి స్వాతంత్ర్యములభివేదననివరంగము? కారాగారమునకు పోయినవారిలో కొందరిని నేను చూచితిని. తెలవడలో నొకసభాసభ్యమును దెప్పకొట్టుటకై ఎదురు జొరవినందర్భమున నొక బ్రాహ్మణ యువకుడే దానిని మెడకు తగిలించుకొని గట్టుకు నా కాయము గనపించెడిది. కారాగారమునకు పోయినవారిలో యెప్పుడు సుబ్బయ్య అత్తి కూచి. గోపాలాచార్యులు, అయ్యదేవర కేశవరాయగారు మున్నగు వారిలకు తానామ పట్టువల త్యాగశీలము మిక్కిలి ప్రశంసనీయు.

నేను:—జాతీయోపసంఘ సభకు వచ్చిన నాయకులను మీరు చూచియుంటిరా? వారి విషయమై మీరే మనశ్శాని యెదురు?

నారాయణరావుగారు:—ఈ సభకు వచ్చిన తరువాత ఒక విభజన ప్రకాశనము కలిగియున్నది. దీనికి ఉన్నత లక్ష్మీనారాయణ, టంగుటూరి ప్రకాశము, డాక్టరు పట్టాభి సీతారాయయ్య, అయ్యదేవర కేశవరాయ, దండు నారాయణరావు, దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్య, కాశీవాధని నాగేశ్వరరావు, బులుగు సాంబమూర్తి, ఎర్రమిల్లి వంగయ్య, గజపల్లి రామచంద్రరావు, గొల్లపూడి సీతారాయకాశ్రీ, మాదాపూడి నరసింహాచార్యులు కన్నె గంటి నూర్వనారాయణ చౌదరిగారు మున్నగు మహాజనుల వేదభాషల నివర్తనములు. వీరూ నెల్ల పూర్వమునందేయు నే నెరుగుదును. లక్ష్మీనారాయణగారి మరణవార్తయు, పిల్ల జాట్లను పట్టెనామమును మీ సముఖ లేవండుటయు, గుంటూరు సీమ యొక్క ఆచార్యుని నియోగ్యులు బ్రాహ్మణుల దోష జేయుచుండెను. గోపాలకృష్ణయ్యగారి ఆకారమునందు వారి విషయమై తెలియని వారను కొనునంత రాజభివృద్ధియు లేమి యులేదు. ఆకాలిపాగా తలంతయు వెండ్రుకలు, కుడిమట్టుపు గడ్డలు. మోచేతుల కరకు చొక్కాయి, చెతికి లుట్టి తోరము, ఇంకొక చాని కిచ్చి న్న గడి యారము, పెద్ద కుంజువబట్టు, దువ్వాకుల తాళము దుడ్డుకర్ర, ఇన్నియు చేరి యాంధ్రమును మరలించుచున్నది. నరసింహాచార్యులు, భిమిడిపాటి న్యాయాచార్యులు, ఎర్రమిల్లివంగయ్యగారు మున్నగువారు కమచొక్కాయలను వైయు తీసినవీరి.

నేను:—సభయందు ప్రతిభిమైన వాగాటివిషయమై మీ కేవలముదెలు?

నారాయణరావుగారు:—ప్రతిభిమైన వాగాటివిషయమై సభకు మాటలాడగలరు. తలకమ్మగారు చదువరి యగుటలో అత్యంత మేమియులేదు. కాని నుబ్బయ్యగారివంటి వైదికపు బ్రాహ్మణులకును ప్రత్యేకముగ ప్రజ్ఞావా కసాధారణముగ కను మీయిచ్చుది. వెనుక స్వదేశీయాంధ్రుల కాలమున పండిత రాజుల గౌరవముగారిని చూచితిని. ఆమె యువదేశీకురాలు. ఆమె ముఖమున దొకవిధమగు గా.భీష్మమును నుబ్బయ్యగారి యందుకాంతమును, ఆమెమాటమునందొక విధమగు గౌరవమును ఈ మిదానియందొక విధమగు వాక్యమును, ఆమెవాగాటియందు పడినయును ఈమెదానియందు కొమలత్వమును గనపడినది. పురుషులలో సగముకన్యమునను సగముతెలుగునను గంకరముగ మాటలాడు దురభ్యాసమును నడిపింది. టంగుటూరి ప్రకాశముగారివంటివాడనునో అంధ్రమునందు ఆ సర్వముగను, చౌదరిగారును సర్వవిధముల సంపన్నులగుటయు మాటలాడుచున్నారు. గోపాలకృష్ణయ్యగారు మిక్కిలి ధారగను నిపుణులగు ఖండితముగను మాటలాడగలరు. కాని వీరి చర్చలయందు గాంధీర్వము తక్కువ. హాస్యవిధియు, ఎంతటి గంభీరపుచర్చయందైనను ఎక్కడనో హాస్యమును ప్రాశంభించి చర్చనంతయు హాస్యమున నంతియైందియును. హాస్యము సభ యొక్క విసుగుదలను తగ్గించి సంతోషమును కలుగజేయునటు నిశ్చయము. కాని గంభీర ప్రసంగములందు హాస్యము విషయ ప్రాముఖ్యతను తగ్గింపజచ్చును. గోపాలకృష్ణయ్యగారిహాస్యము అత్యంతమగు ఎవరికిదాని మనస్సును నొప్పించుటయు గలదు ఒక్కొక్కసారి పొంగి పొరలుచుండును. ఇప్పటి యువకులలో బుద్ధితీవ్రమునందును, విషయ పరిశీలనమునందును, మాంద్యమి యందును, గోపాల కృష్ణయ్యగారును వాక్యకట్టాభి సీతారాయయ్యగారును ఎన్నదిగియున్నారు. కాని గోపాలకృష్ణయ్యగారి వైరుధ్యమంతయు హాస్యమున మునుగుచున్నది. కట్టాభి సీతారాయయ్యగారియొక్క వాదము అతితీవ్రమును, శీలము నగుటచే, వికార మగు కార్యక్రమ దోష జేయును. బుద్ధి వైరుధ్యమునందు ఈయన అగ్రగణ్యుడని చెప్పవచ్చును. ఇంకను కొంత నాగేశ్వరరావుగారి వంటి నుబ్బయ్యలను సహా గ్రామముల వెంటిదిరుగుచు, ప్రచారము సలుపుట బహుశక్తియు. కారాగారమునకు పోయిన వారిలో కొందరితో మాటలాడితిని. బహు భాషల నవభాషించిన గోవిందాచార్యులుగారునూ ప్రభుత్వము వైద్యమేమియు జూపుటలేదు. అందరును కారాగారాధిపతుల మిక్కిలి హదరముతోనే చూచుచు వచ్చినిచ్చెను వచ్చిరి. కారాగారము వీరియత్నానామను తగ్గింపలేదు. ఉద్యమాభివృద్ధియును కుప్పిరింతయులేదు.

నేను:—అయితే పూర్వపు సభయందును, ఇప్పటి సభయందును ప్రతిభిమైన ఈ యెవరిలో భేదమేమైనదా?

నారాయణరావుగారు:—చాలభేదము గన్పట్టుచున్నది. పూర్వము ప్రాంతాధిపతుల మనయువకులు చేయుచున్న కోలాహలము

యు నిపుడులేదు. అటుపాటులేవు. సద్యములు లేవు. భోజనము యనునందు కేవల గడ్డిదేహలేవు. యువజనులలోని యుత్సాహమునకు బదులు వృద్ధుల నిదానము ఆలోచనము, గాంధీర్వము బయలుపడెనది. ప్రస్తుతోద్ధయమునందలి కాంతప్రకాశము ఈవిధమిచ్చు మాన్యుట కారణమై యుండవచ్చును.

నేను:—ప్రత్యేక కాంగ్రెసు విషయమై సభవారు తీర్మానించినదా? ఈ కాంగ్రెసువలన లాభమేమైన నుండునా?

నారాయణరావుగారు:—అరు నెలలలోగా రెండు కాంగ్రెసులు జరుపుట వలనని లాభమున్నును లేకపోయినను దూరముననుండి రావలసినవారికి కొంత కష్టముగ దోషమానము ఈ ఆవసరపు సభ యొక్క యుద్దేశ్యము రాజీయ అయిన యెడల దాను పక్షము వారిలో రాజీయమగుటకై ఒకటే మార్గము. అది వారిలో కలిసి కాననసభా ప్రవేశమునకై సమ్యక్తించుట. ఇట్టిసమావేశము కాననసభలో ప్రవేశించునట్లు వారికి తోడ్పడవచ్చును. దాను గారితో నేకీభవింపని యెడల రాజీయదర నేరదు. రాజీయగని యెడల నీ సభయొక్క లాభములేదు.

నేను:—మీరు కాంగ్రెసు పక్షమువారు గదా? ఇప్పుడు గూడ కాంగ్రెసునకు పోవలయుననియో మీ కోరిక?

నారాయణరావుగారు:—మన యాంధ్రులకు కాననసభల యందును కాననసభల వెంటలను గూడ జయము లేవు. ఉభయపక్షములవారికిని తిగింత పని యున్నది. మన ప్రయత్నము నెరవేరువరకు తిరిగి తిరిగి ప్రయత్నమును చేయుచునే యుండవలయును. కాననసభల ఎన్నికదారుల యొక్క నిర్మాణము జరుగువరకును, రాజకీయాంధ్రులకు సంతృప్తిరాంతమువరకు నిదానము లేక నెరవేరవలయును. ప్రతినిధులకును ఎన్నికదారులకును నిరంతరసంబంధము పరస్పరాలోచనము జరుగువరకు మన రాజకీయజీవనము యధార్థము కాబాలదు.

నేను:—యెత్తెనునను సభ విషయమై ఇంకేమైన చెప్పెనురా?

నారాయణరావుగారు:—ఈ సభలో నాకు మరయొక విశేషముగూడ గన్పట్టినది. పెద్దలను వారి కుండు యువకులకు లక్ష్యము తక్కువగానున్నట్లున్నది. పెద్దలు చెప్పుటలకులను సభ్యులు శ్రద్ధగావినరు. వారు పెట్టు తీర్మానములను గూడ నోడించుచుండును. వారు మాట లాడునప్పుడు వీరు ఏమియోధ్యని చేయుచునే యుండును. ప్రస్తుతము మనవారిలో నాయకులయెడభక్తికన్నను విముఖత్వమే పొడగట్టుచున్నది. ఎవరి స్వాతంత్ర్యమును వారు ప్రకటింపటకుల ఒకనిర్ణయమైన వారిగాక అరాజక మేర్పడుచున్నది. మన యుద్ధయమునందు నాయకుల యెడభక్తి విశ్వాసములను వారి యజ్ఞుల కిరసా జపించుటయును ప్రధానములు. మనకులేనినాయకులారా. ఉన్న వారిలో దేశనిజపుకొనక తప్పుదు. కల్పింపు నాయకులను మనము నందుంచుకొని ప్రత్యేక నాయకులను నింపింతుట ఉద్యమక్షోభకు కారణము.

మీ కట్టడములు

జీవించి పోకుండుటకై

సర్జన్ - టీసు

రంగులను వాడుచు, శ్రోత్రధరల జాతితాకును, రంగు కాదులకును వ్రాయుచు.

BET & Co., Ltd. Post Box No. 63, MADRAS.

మలయచందనము

గనేరియా అను ఔషధమునకు మూలము

కళ్ళను, లేదు. పిశాచితో తుని లేదు. ఎలుపు, కెలుపు, కచ్చు, అను మూల విధముల కలకలమును కలుపుటలలో మూలము. శ్రీలంకాలో న్యాయులకు మూల ఇది కావలెను. (2551) దట్ట 1 1 కు 2 4

గంధర్వ ఫార్మసీ, రాయవరం(గోదావరి జిల్లా).

చాకులు - తాళములు

మంగళికత్తులు.

ఆంధ్రపాదములకు చేయబడినవి. మేలయినవి.

తెలుగు భరణకాకులగుట వ్రాయుచు.

వి. వె. క. లక్ష్మీరెడ్డి అండ్ కో లిమిటెడ్

బుద్ధులు అండ్ లోక మేకర్స్ 610

బెన్గాళురం. (గోదావరిజిల్లా)

జి. రాధాకృష్ణ అండ్ కో: "ఇండ్ల నీడు" బెన్గాళురం.

ఇరిగేషన్ బిల్లు

ఒకభూస్వామి కాకినాడనుండి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు.

ఈ బిల్లు 7-13-1922 తేదీన పోర్టువెంటు జరిగినట్లు లో ప్రచురించబడుటకు, దీనిపై మదితాను భూస్వామిల సంఘముచే రాజుల 17 వ తేదీన బాబ్బిలి మహారాజుగారి సంతకముగల ఆదేశముననుగున పంపుకొనుటయు, మదితాన ధానిలో నన్నిభాగములందలి ప్రసిద్ధ వాస్తవశీలము దాని నామోదించుటయు, ఈ యాదేశములకు సమాధానముగ దొరకము వారో మిమోతాదమును నిజము చేసి కానన నిర్మాణ సంస్థలకు పంచివెట్టి, ఈ సంవత్సరపు జనవరి 27 వ తేదీ తనవారము మధ్యాహ్నమున చెన్నపురి కౌన్సిలు హాలులో 1 వత్సరముల కొరతకు అనుమతి ఇచ్చి కానన నిర్మాణ సంస్థలను సమావేశమై సంగ్రహించుటయు మిమ్ము జనవరి 29 వ తేదీ ఆనెలలో సర్ జే. శ్రీనివాస అయ్యంగారు కమిషన్ ప్రారంభించినవారము దీనియొక్క యావశ్యక ప్రయోజనము లాభములను గురించి చర్చించుటయు మద కాబిల్లు సెల్లెట్ కమిటీవారికి సంబంధించి 19 గురు సభ్యులచే నామోదించి 27 గురు సభ్యులచే నిరూపించబడి (మగ్గురు సభ్యులు కాన్సిలు వెనుక వెనకెట్లు లోనగు కమిటీకి తీర్మానముగ నుండిన) త్రోసి వేయబడుటయు, ఎల్ల కడ దెలిసి వివరము. గ.జానా. మొదలు కెల్లావరకు వెనుకెట్లులలోని అభివృద్ధినిర్మాణ సంస్థల కర్మలవారిలో దీని నామోదించినవారు కాకినాడ వాస్తవ్యులగు దివాన్ బహద్దర్ దొరశేట్టి శేషగిరిరావుగారు, విజయనగరము వాస్తవ్యులు శ్రీ మంతా నూనానానానానా గారు మాత్రమే యున్నారు. తొరకమువారిచే నియమించబడిన మంత్రులై, తొరకమువారి వ్యాపారముల నెల్ల నామోదించినవారిని గౌరవించుటకు శ్రీ పాపన్న రాజుగారు, రాజు బహద్దర్ తార్యా వెంకటశెట్టి నాయుడుగారు, రావు బహద్దర్ పాత్రోగారు తటస్థులై యుండుట వలన నెల్లపట్ల వారు అసమ్మతమున కెట్లదించి నిరసనతో తీరకు. ఈ బిల్లును గురించి పరిశాలనావర్గములోని వారగు తనతోడి మిత్రులతోను తమయద్యమునకు తోడ్పడ నందునకు కనీస లామెంబరుల ఆశయము క. శ్రీనివాస అయ్యంగారు తమయద్యమునకు క. జానా నీయగ కన్నులుగారు దాని సంగీరించి వాస్తవ్యులను నడిపించి ఎట్లదించు జనరలు గానున్న శ్రీ. పి. కామస్వామిఅయ్యగారిని నియమించిరి. అధిక సంఖ్యలచే త్రోసి వేయబడిన ప్రకారమున నీ బిల్లు జమీన్దార్లతోను మగ్గురుల తీరి సరకులుటగా కమిటీ నోదానిని నియమించినయను తక్కువైన లోకల ను ద క మం డ ల ము న స మా వే క మై యో చితురనియు వివరున్నాడు. ఈ బిల్లును పరిశాలనావర్గముతో నామోదించిన యావశ్యకతలను తీరుపును గుడని (కొత్తపల్లిలో తేదీని తెలియుట కావ్యవసరమున 28 వ జనవరి తేదీన జరిగిన చర్చయందు దేవరేడ్ల జమీందారు గారును, రామనాథపురి రాజుగారును జమీందారుల కీ బిల్లు కలన సంబంధించి సభ్యులను స్పష్టికరించిరి. వెంకటరమణ అయ్యంగారు మొచ్చి తామచంద్రరావు కలయు కెట్లదించు కెట్లదించు మొదలగు వారి మిమోతాద, రయతువారి ప్రకారముల యిటులకు సమాప్తమగు కీ ము వేళ్ల పురు వాగ్గిచ్చి, జన్మకర్మలవారు, కిరీతులు అను భేదము తేదీన తన సంకల్పముతో నీ బిల్లును 29 వ తేదీ ఎక్కువకుటకు న నీ యిది దోషభూయస్యమై యున్నదని ప్రకటించును. ఆందోళనమున దివాన్ బహద్దర్ మొచ్చి రామచంద్రరావుగారి ద్విన యావశ్యకములను తమపక్షమువారి క కలకుల గల సంకల్పముల కెట్లదించుమొదలు, ప.తులుగా రాబిల్లునా మోదించబడుటని చెప్పింజులకు తామందరము, వారికి కృతజ్ఞులమనోబట్టి గుర్ర ప్రభులలో మిమ్ముల తేజీకావలెట్టిగాను తెల్పియుండిరి. ఇట్టి యాందోళనముగలించిన దిల్లు ను పూర్తిగా యాపు మా ప క కొన్ని న వ రణలతో రమ్యకృతిని ప్రదర్శించుటకు ప్రయత్నములు జరుగ గలవు. దీక్షించు జనవరి నెలలో జరిగిన యాందోళనమునకు జమీందారుల భీకరినాదమే వివరములు. కాని ప్రజాపక్ష వాదము ప్రస్తుతముకాదు. జనవరి మాసాంతమున దిల్లునకు కానన నిర్మాణ సంస్థలతోను కెట్లదించుట నీ యందరును దీనిని గురించి పరస్పరములైరి. బిల్లు సవరణ కాబోవుచున్నందున

నిపుడై గొలుతుల యభిప్రాయమును వెల్లడించుట కర్తవ్యము. తొలుత ప్రకటించబడిన బిల్లునందు మదితాను అధ్యాయము, తొలగిపోయింది కెట్లదించు కలవు. తీరిలో మొదటి అధ్యాయము పదవ నిర్వహణను గురించి వివరములను గలది యెందు కెట్లదించు కెట్లదించు యాదేశము లుండెను. అయిన కెట్లదించు గల కెట్లదించు అధ్యాయము, తొమ్మిది కెట్లదించు గల మూడవ అధ్యాయము, కదునాను కెట్లదించు గల వాలున అధ్యాయము, రెండు, కెట్లదించు గల యెడర అధ్యాయము, రెండు కెట్లదించు గల నిదన అధ్యాయము, తొమ్మిది కెట్లదించు గల ఎక్కువ అధ్యాయము, ప్రకారము పాటింపబడినది. ఈ బిల్లుయొక్క ముఖ్యము దానిని ప్రవేశపెట్టుటకు గల యుద్దేశములను భావించిరించి కవచిన కిచ్చెట్లదించు గెట్లదించు దొరకమువారు ప్రచురించినవారుగాన బిల్లుయొక్క మూలమును తెలుగుభాషను చదువలచినవారు చెన్నపురి (వర్న) మెన్టు వెన్ను నూపరిం. దెండుగారియొద్దనుండి 0-2-2 లకు తెనుగుబిల్లును బడయ. 1 వత్సర అధ్యాయము కెట్లదించు కలగు సాకక వాగ్గములను వివరించినపుడు సాకకమైనది క ర కు తొరకమువారి భావన తీరికములలోని పదముల నీ యుద్దేశముగించి సమన్వయములముగా వ్రాచి యెట్లదించు. ఈ కుండర్పుము 1872 సంవత్సరము మొదలు 1917 వ సంవత్సరములకు చెన్నపురి తొమ్మిది వ్యావస్థాపకములను లం తును ప్రకటించుటయు గలవివరము, కిచ్చెట్లదించు సాకకల ను గురించి న తీర్మానము ల లోని యభిప్రాయములను వ్యాఖ్యానములను నిండు దొ. పి. చదువలచుచును కలరక కెట్లదించు మా సంకల్పము కాదు. త్వరగా రాను భవమును జట్టిరయతుల నాకర్మించుచు తమ కిచ్చెట్లదించు గుర్తునాని కెట్లదించు కెట్లదించు కెట్లదించు గావించుట యుద్దేశముగా దానినే కలరకము. (సశేషము)

ప్రజాసభ సభ

వై. శ్రీరాంబాబు జూలై 13 14 తేదీలన, 27 వ ఆగష్టునుండి 1 వ సెప్టెంబరువరకు జరుగును.

మద్రాసు ఇరిగేషన్ కాలా

సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారి యధ్యక్షతన ఉప సంఘమువారు మద్రాస్ ఇరిగేషన్ కాలా ప్రాజెక్టు యెత్తించుచున్నారు. జమీందారులు, రైతులు, భూస్వాములు మొదలగు రెండు ప్రతినిధులు సమావేశమై వచ్చిరి.

అల్లయన్న బ్యాంకు తివార

కాటాబాట్ల అగిరించినవో ఇంపీయల్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియావారు కెట్లదించు కార్యధారమును హించి 500/0 వ తునడివాట్ల సామ్యునియట్ల కంగీకరించినట్లు ప్రకటించిరి.

ఒకారా స్త్రీయతో మునిగిపోయిన వాడు

స్థాని భగవత్స్వరూపము చేరుట కలత వినవగాను ప్రార్థన గావించిరి.

చిత్తూరు జిల్లాలో నడిగావేయ మిల్లునుండి 1000

మంది ఆకివాడు పనిచేసినందుకు రెట్టింపుమాలితియు. సెప్టెంబరు 14 వ తేదీన పరిశోధింపబడిన వారి నవమానించినందులకై తిరు యాగమును సూచించుటకు సమర్థులైరి.

బోస్ గ్రామిని రాజీనామా

రాధానీ నగరములందలి వాస్తవశీలము బోస్ గ్రామిని కార్యవర్గము క్యరవర దత్తతను కొనియాడి, కిరీరాశ్యము చేడి: తిరుమల వారు రాజీనామా నీయవలసినవై నని వ్రాసి నట్లు తెలియచెప్పిని అసోసియేటెడ్ ప్రెస్ వ్రాయుచున్నది.

కార్లర్ బ్యాంకువారు 14 లక్షలరూపలకై క్లయన్

ఇంజనీరింగ్ అండ్ మోటార్ కార్స్ లిమిటెడ్ వారైనను, గోవాక్ బ్రదర్స్ వారినై తెచ్చినదావాలో వాదితమున దీక్షి ఈయబడెను. గోవాక్ బ్రదర్స్ వై 4 లక్షలకై తెచ్చిన దావాలో కూడ వాదితమున దీక్షి యొగబడెను.

ఈమధ్య మొదలు ఇంజనీరింగ్ బ్యాంకువారి కమై

టుననగించి 1 నెల విడిచెను 250 రూపలజమీనాయును విధించబడిన కే. నారాయణస్వామి అయ్యగారు అప్పీలు చేసి కొని బానిసమై విడుదలయ్యెరి.

స్వరాజ్య పక్షము

స్వామి కార్యసంఘసభలు బొంబాయిలో జరుగుచు భారతస్వరాజ్య స్వామిసంఘసభ యా నెల 28 వ తేదీన బొంబాయిలో జరుగును. కాన్యసంఘసభగూడ నపుడే జరుగును. ఎత్తుకొనబడిన సభ్యులను ఆధికారశీత్యా సభ్యులై నవాతును గూడ ముఖ్యముగా నాగభలకు రావలెను అని అలచాదాయులో నిన్న ప్రకటించబడినది.

ఎన్నికల బహిష్కరణము

పాట్నాలో 20 వ తేదీ రాత్రి కాంగ్రెసు సభ్యుల యిష్టాన్తి: భవించెను. ఎథరు కచ్చికవారి కాన్యసభలకు కల్ల గూడ దనువారి సంఖ్య మిక్కిలి హెచ్చుగా నుండెను. కానన సభల ఎన్నికలను బహిష్కరింపవలెనని మనము తీర్మానము చేయునాడెదని కొంద రుని. మనము స్వరాజ్య పక్షము వారితో పూర్తిగా నేరీకరించుటయో ఈ పూర్తిగా కాంగ్రెసు విధానముల నమము జరుపుటయో జరుగవలెను గాని తేటపై లాభము కలుగవని మరి కొంద రుని. (అ. వెను.)

హుగ్లీచెరసాలలో ఆభోజనము

కలకత్తాలో బహిష్కరణసభ హుగ్లీ చెరసాలలో రాజకీయ ప్రెసిడెంట్ భోజన సదుపాయము మున్నగు నవి సరిగా లేనందున కాలింజులు యిష్టాంగారు ను మి యెద్దరును 27 రోజులనుండి భోజనము మానివేసిరి. తీనినినున్న నిన్న పాము కాలము కలకత్తాలో దేకబంధు దామగారి అభ్యుత్థరీంద బహిష్కరణసభ జరిగినది. 27 రోజులనుండి వారు భోజనము మానివేసినను తొలకమువా లేమియును ప్రకటించలేదు. చెరసాలలోని వారి నిరాకరణ అనుచితముగా ను దానిని చూచి అసమ్మతికై పుటకు భోజనము మానేయుట మంచి పక్షతిగాదు గాన వాడు వెంటనే భోజనమును ప్రారంభించవలెనని యాసభవారు కోరుతున్నారను తీర్మా. వివాదలో నామోదించబడినది. (అ. వెను)

అహమదాబాదు సమై కట్టు

సేటు మంగళ వాసుగారి నివేదిక

నిన్న అహమదాబాదులో యజమానలసభ జరిగింది. భోజన రికార్డులో మధ్యకర్త కెట్లదించు నోక రుని ప్రాప్తమైన ఆనంద కంకరగారు యికివకై నివేదికను ప్రకటించిరి. రెండవవారకు సేటు మంగళవాసుగారు నివేదికను సెట్టివినభలో చదివిరి. ఒక నెలలో నాగాలు 15 రోజులకు మించుకుండా వున్నవో భోజన పూర్తిగా నియ్యబడును. అంతకు మించినవో లక్షకై రోజులకు భోజన మివచాయంపవలెను. అట్లుచేసిన గాని సరిగా నివేదించాడి పరిచెయ్యనివారికి భేదమేర్పడెను. అని మంగళ వాసుగారు నివేదికలో తెలిపిరి. కాన నిపుడు యజమానల సభయవారు నివేదికకు భిన్నముగా నేమియును చేయలేదు. 1921 అక్టోబరులో గాంధీగారి ప్రార్థనామాలన పనివారము సమైకట్టు మాని పరిలోచనగా నీ మధ్యకర్తవ్యాకా భోజనము వివరము కిచ్చెట్లదించు గాన నిపు యేమియును చేయ వలసము లేదని యజమానలసభయవారు నిన్న తీర్మానించిరి. ఈ సభయను కంకరుగాడి పంపిరి. (అ. వెను)

స్వరాజ్య పతాకరక్షణము

నాగపూరులో సత్యాగ్రహము

20 వ తేదీన జరకు నలుగురికంతున రెండుబకలకు ఎనిమిదిమంది కలంటియు కెట్లదించు. వారి నందరిని అరెస్టుచేసిరి. ఉదయము కెట్లదించు తెవవారు హిందూస్థానీ ఖుదోరి కాంగ్రెసు సంఘమువారి తీర్మానము ప్రకారము నాగపూరు కచ్చికవారు. వారి నాయకుడు న చ ముద్దీ ను పా మో బు గారి కదును 19 ఏళ్లుమాత్రమే. ఇతడు సత్యాగ్రహ మొనర్చుటకు కలకత్తానుండి జబ్బులుపూరు వచ్చెను. అటుండి నాగపూరు వచ్చెను వారు సత్యాగ్రహస్థానమును చేరగానే అరెస్టుచేయు సమయమున శ్రీచతి గుర్భివాడమారిగారు వారికి కిచ్చెట్లదించు తిలకమును కెట్లదించు. జబ్బులుపూరు పతాకమును నామమును నిలువజెట్టు దని ఆమె అగిర్వించెను. (హిందూ)

నూతనపక్షమువారికి ఒక విజ్ఞాపన

హిందూదేశములో పసపునంటి యారోగ్యకరమగు వస్తువు కేటోజీటిలేదు. ఇది కలుంఠమునకు సంబంధించిది. భారత భామివీరులు కిది చక్కని యారోగ్యభూషణము. — యూపి (త్రిపుతా - కల్పవర్షాయనీ - క్రిమిప్తు - అనువిధ పసపున కన్పర్ధుః స్థిలు. ఇది తిక్తరసవధావ మైనది. కలుంఠమును రసముగా నున్నది. దీనివీర్య ముష్ణవీర్యము. దీని యుపయోగమును గురించి యొక వైద్యు డిదివరలో ఆంధ్రపత్రికలో కొంతవరకు వ్రాసి యున్నాడు. మిగిలిన దానిగ్రయోజనముల నీకింద రుదాహరించుచున్నాను. నిత్యోపయోగములన పురుషుఃకంటే స్త్రీలకెక్కువ పువారము చేయుచున్నది. పసపు రాసికొని నిత్యము స్నానముచేసి స్త్రీలు కిది యారోగ్యభూషణమై యున్నారనుచున్నది. పసపు రాసికొనుచుండిన స్త్రీలకు బాహ్యములైన యంటుకొనములు కరీరమున పుష్కరిమింపజేవు. ఇంట నీటినుంచును లేచుచుండును తిరిగివనికేయుస్త్రీలు కాళ్లకు పసపు రాసికొనిన నీటిలేమవలన గలిగిన దోషమును హరించుచుచు కాళ్లయందు సుగంధమింపింప క్రిమిలను నశింపజేయును. పసపున రక్తమును పుష్కరవరుకై క్రిగలదు. స్త్రీల కారక ప్రాబల్యమునై సగ్గిక మిగిలించే కదాత్మకమగు ప్రదర్శి రోగములచే స్త్రీలు కృశించుచున్నారు. ఇట్టిరోగములు రాదంకుటకొఱకే ఋతు స్నానము జెనవలెను. పురుష స్త్రీలు కరిమనద పసపు రాసికొని నీటిలో కొంచెము పసపునలిన యాచునము చేయు నాచారము శ్రోతీయస్త్రీలయందు గలదు. మరయు ముఖమునకు పసపు రాసికొనుట చున్నిటికంటెను ముఖ్యమైంది. ఏమన శీతములు లేకొనుయాత్మకములు. బుద్ధిబాధ లేకాత్మకమైనదే. తారెండుకు యుత్తమాంగమునంటే స్ఫూించుచున్నది. పిత్ర సంరక్షితమగు రక్తము మనస్సునందు గలిగిడి వివిధభావములచే నుద్రిక్తమై ముఖమున త్యాత్మిక మగుచుండును. లేకొనుయాత్మకమగు నిద్రరక్తముయొక్క కాంతిగోఱవల కుద్ధిగోఱవ విధిగా పసపురాసికొని స్నానముచేపలయును. దీనివలన ముఖమునదను శీతములకు బుద్ధికిని వికాసము కలుగును. ముఖరోగములు రావలెద కావొనును. కావున నే దానికి యోగిత్వియోచును యున్నర్ధు. జ్ఞ చేయబడింది. తద్వక్తకాంతిగోఱవ పురుషులనాడే పసపుతో సమానగుణముగల విభూతియు చందనమును స్నానాంతరము ముఖమునకు కరీరమునను ఖరించుక.

అశ్వమేధమునకై యాచరింపఁ గూడఁ పనుపుతోఁగి
జేయుదురు. పేరంటములయందు విధిగా స్త్రీలకు పనుపు జూపఁ
దినములు రాయఁదురు. ఇతరతయను మానవబాధియొక్క యాహార
గ్రహణకాలే యోగ్యులగుచుండిరి. భూజనపద్ధతులలో చాల
భాగము పనుపులేయందుననే యుండును. క్రిముఖ సంఘటనలను
వానివలన గలుగు సంబంధములు రావలయుటకును ఈ
చక్కనివస్తువులు ప్రాచీనవైద్యులు కనిపెట్టియునట దానిభాగ
ముగా నిది. మహాపరిశోధనలను జేసి యిట్టి మహావస్తువులే
సార్యమైయున్నవని నిరూపింపినారు. ఇట్టి యాయుర్వేద మరాస్త్రి
యనున గ్రంథము నుడువ సాహసించుచున్నది. పాశ్చాత్య
వనశాగరికత జేయున వ్యాపించి బాధియునట వంటివని ది.
రానురాను క్రమభాగముల పనుపు రానికొనుట అసాగరికతగా
దొవి స్త్రీలు విరమించుచున్నరు. ఇట్టి యుత్తమసాధనము
మోటలనముగా భావించబడుచున్నది. ముఖమునందలి
స్థిగ్ధత్వము సంతతు మాకించుచుండి మాత్రము
సమృద్ధిచే వాడుచున్నాడుగాని యుత్తమమైన పనుపు నుపయో
గించుట లేదు. ఏమియునులేని స్థితి పొడగ్లచే ముఖములు నింప
బడుచున్నవి. దీని కంతకును నూతన విజ్ఞాన విద్యాప్రభావము
తారలనూ, దేశములో బాధియున్నది ననిచినది. దానితోపాటు
బాధియున ననిచినది. బాలికాపాతకాలమునందు బాధియున్నది
నేర్పడుచుండుచే బాధియున ననిచి బాధియుచున్నములు ననిచి
నవి. బాధియున్నది యుగం, తనదేవునకును తనకొన్నదియు
కును ప్రభువులకును దగిన వస్తువులకు ఆచారములను దెలిసి
తొలి యాచరించు వివక్షణాశక్తి గలిగియుండుటయే. కావున
సోదరితులు లంఘనము నవసాగరికత వ్యాపనమున బడి
పోక యాహారగ్రహణ మగు ముగ్ధులదేని మారాధించి

(1) ప్రమేహమునకు:— ఈ సిరిక కాణుల రసము లో పసుపుకలిపి నేవించిన ప్రమేహవాగ్ధికి తప్పక నివర్తియను.
చి.-అ-వరకే వదిలి అనుభవయోగము పగువు మార్తయును ఈ సిరిక కాణులరసములో పదిహేనురోజులు భావనజేసి పిమ్మట గచ్చు కాయంతలేకోతో పుచ్చుకొనిన అసాధ్యప్రమేహములు కూడ నివర్తియను.

(3) శీతదమః— గోమూత్రములలో వసపును జెల్లజును కలిపి నేనిచ్చిన వైద్యార్థి శమించును. శీతదమి॥ వక్షదగీత.

(రీ) నూతనమతమున జీవభవములో నన్న యోగములు -
రక్త ప్రదర్శనములు - పసుపు చెండు భాగములు - జొంగించిన

(6) పసపును నుత్తుల నూనెయొకటిపి శరీరమునకు రాసి
తొనిన సమ సవర్ణలోగముల పోవును, ఈ పయొగమును

(7) పాము కాటుగల్ ఒక తులము వసతుగుండె లెల్ల గణిరసముల్ కలిపి యచ్చిక్క విషము కక్షుగము విరిగిపోవును.

అయ్యల శ్యామల భూపతి, పండిత, ఏ. వాసుదేవశాస్త్రి,
ఏ. యమ్. ఏ. సి. కోయిలూరి.

తమ నూచనలను ప్రకృతము బహుజనులు అంగీకరింపక పోయినందున మౌనమున తమ పార్టీవారు కాంగ్రెసులోనుండి చీలి పోయినారు. కాంగ్రెసులో నేపుండి ప్రభుత్వము ప్రకారమే తార్కర్యమును నడుపుదు తమ నూతన అభిప్రాయములను కూడా బోధించుచు వుండేయెడల తమ నూచనలకల్ల లాభము కలుగునని తోచినప్పుడు ప్రజలు తమంతట తామే అంగీకరించెదరు. అట్లు నడుపక చీలిపోయినవారిని నిరంకుశాధికారులతో పోల్చెదరు. ఇప్పుడు కాననగర్భులుగా వున్న మిరవాద నాయకులు కూడా ప్రజలకు లాభములు కలుగజేయవలెననియే ప్రయత్నించుచున్నారు. అనవాయవాదులు కాననగర్భులు కలిగించిన లాభము లెవ్వరూ కలిగించెడి కాటవారుగా నున్నారు. రాబోవు యెన్ని కలలో ఓట్లకొరకు ప్రజలకడకు వెళ్లినప్పుడు “మీరు యేమిలాభములు కలుగజేసితిరి.” అని ప్రజలు అడిగెదరేమో ననియు అనవాయవాదులు పరిహసించెదరేమోననియు సంజేహములతో ప్రజలకు లాభములు కలగవచ్చునని మిరవాదలు విశ్వప్రయత్నములను చేయుచున్నారు. ఇదివరకే సామ్రాజ్య కాననగర్భులతో “మమ్ములను అటవస్తువులుగా యెంచుచున్నారు” అని ఒక గర్భుడును “అనవాయవాదులు పరిహసించెదరుగాన తీసికొని అంగీకరించము.” అని ఒక గర్భుడును చెప్పుకొని యున్నారు. మిరవాదలు కాననగర్భులతో వుండుట యేమంచికే. కాని యిప్పుడవున్న కాననగర్భులతో చాలామంది నితత్వానూరై యుండుటకే రాబోవు యెన్ని కలకు యిప్పటి గర్భులందరును తిరిగి అభ్యర్థులుగా నిలిచేటట్లు వుండలేదు. గవర్నమెంటువారికే నియమించబడిన సామ్రాజ్యకాననగర్భులగు శ్రీ. టి. వి. శేషగిరి అధ్యక్షుడగుట కూడా “సంస్కరణములలో పెరిగిన మార్పులు కలుగనియెడల అదేవులలో నైనా సంచరించదనుగాని యాత్రోక తగిలించకొని వుండదు” అని హిందూ పత్రిక సంకల్పనాదిగండితు వ్యాసమును వ్రాసి యున్నారు. ఇప్పటికే కొందరు రాజీనామాలు కూడా పెట్టివున్నారు.

సరరాజ్యపతాకపు డిరేగింపు

రుగ్విరోధాం నామసంతస్కర అధిః శ్లేష్మశుద్ధి గోరూజా
సపాపవృత్తాలూకా పాలసర్పగృహకుంతో గాంధీమహాత్మ్యిని
పరిమలున్న స్వర బల్లికలతాయున్న సాయంత్రిమూ భజనలతోటి
భుక్త్యముచేసిరాదు--గో రూజాబు కల్పాచోత్పన్నమూ జగద
వలెనని కురూపాలబుమై యున్నాము. (బోసేలివారి)

ఆంధ్ర రాష్ట్రము కాంగ్రెసు సంఘసభ

ప్రత్యేక కాంగ్రెసు సమావేశము : చర్చ వివరములు

(ఈ ప్రత్యేక వివరము)

యర్రమిల్లి మంగయ్యగారు

ప్రత్యేక కాంగ్రెసు జరుపు తీర్మానమును గురించి శ్రీయుత యర్రమిల్లి మంగయ్యగారు ఉపపాదించుచు తమ యువశక్తిని నిట్లు చెప్పిరి. చెప్పవలసినదంతయు తమ అచ్యుతకవనములందు వారాధిత్యమున ప్రకటనముల వల్లను వివరింపబడియు యుండును. ఇప్పుడు మాఖ్యముగా కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠ, పలుకుబడి, గౌరవము, నిజరవలసియన్నదా అను విషయము నాలోచింపవలసియున్నది. ఇప్పుడు కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠకు భంగము ఏమైనది? కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠ చచ్చిపోయి నట్లే యున్నదని చెప్పవలసి యున్నది. (సభలో కల కలము "లేదు లేదు" అని శోకము) ఇందులకు గారణము ఒక్క విషయ మువలన కనపించుచున్నది. ఎవరైతే కాంగ్రెసును బలపరచిలో ఎవరైతే మహాత్మాగారు చూపించి భవమును ఆసీని సమర్థిం చిలో అట్టివారే ఆ కాంగ్రెసుయొక్క తీర్మానమును ఖండించు కొని స్వంత ఆభిప్రాయముల ప్రకారము వ్యతిరేకముగా పని చేయుచున్నారు. ఇది కాంగ్రెసుకు ప్రతిష్ఠయున్నట్లు సూచించుచున్నది అని అన్నారు. [భట్టవాదము చేయవద్దు. అట్లయితే పలుకుట పనికిరాదు. అని ఉమ్రాలివాగారు అడ్డుతెచ్చిరి.] అంతట మంగయ్యగారు చెప్పవలసి వచ్చినది. కనుక చెప్పుచున్నాను నీ యువని యువని మృత్యువు ముందులో నున్నది వారు విశదపరచుకొనే కొంత ఆసక్తితో చెప్పి చెట్టుకొనుచున్నామనియు, నిజమైన సంగతియని తెలిసి పైకి గుట్టుగా కాలక్షేపముచేయుట పనికిరాదనియు చెప్పి ఇట్టి సంధిభావన చేయుట కాంగ్రెసులోను వచ్చుట ప్రమాదకరమైనదనియు ఇట్టి లోలగింపుల మిక్కిలి అవసరమైనదనియు విశదపరచిరి. తాను కానకపూర్వ ప్రవేశవిధానములకు యుక్తపదవిగా వేసినది అట్టివిధానములే కావునను మృత్యువుని అట్టివానిని కలయెత్తిమాడకుండ చేయడము ముఖ్య అవసరమనియు చెప్పిరి. ప్రత్యేక సంధిగ్రాహినివలనను అగ్రమువసరమునకు పోల్చిరి. సభ్యులుగానుండిన నాయకులు విడిపోయి చివరకు క్రమభ్రష్ట ఒకరినొకరు పొడుచుకొని కాలక్షేపము చేయి పోవుట విధింపబడినట్లే యిప్పు డీదేశములో సంధి గ్రాహిని చూచుచు నూరకుండి కాంగ్రెసు రెండుచీటికి విడిచి పోయినది. ఒకరినొకరు పొడుచుకొని యెవల విధింపబడుచో చేయుట అయ్యును, ప్రమాదకరము అనునది వరసర ప్రతిష్ఠాభివృద్ధిని నిలబెట్టుటకు సాధ్యమైనది. కానకపూర్వ ప్రవేశమును గోరుట అల్పసంఖ్యక పక్షమునాటి స్వాతంత్ర్యమేలను. స్పష్టముగా వేరముగా వివరింపవలసిన తీర్మానములను ప్రస్తుత సభ్యులు గురించి అనుగ్రహముగ మార్పుకొనవలెను. మహానీతి లన్నిటిని సాధించుకొనక ముందుకొనవలెను. వానిని నడిచి మహాత్మాగారు మార్పుకొనవలెను.

గయ సమావేశము నుండియు నేను ఆసీనుహిమచల పర్యంతమును సంచార మొనర్చితిని కాంగ్రెసునందు విభాగములవలన దేశమునందు కాంగ్రెసు ఆధికారమును ప్రతిష్ఠయు తగ్గెను. దేశము దురదృష్టవశాత్తూ తగ్గెను. అంతకుముందు ఆంధ్ర కలహము లమితముగ ప్రబలెను. కాంగ్రెసు ఏద్రోహముగా ప్రకర్షించిన నే గాని తిరిగి కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠయు ఆధికారమును నెలకొనజాలవు పంటలు హిందూమతాదులను కలహములు కాకర, మయ్యము, సింధు బెంగాలు లందును మధ్యరాష్ట్రములందును వికమత్యము మున్నమై వివాదములు కలహములు అధికమగుచుండెను. హిందూమతాదులను ప్రతిష్ఠించున నేటియో యెవరిని పదివత్సరముల పూర్వ మిద్రోహములందుగల ఆస్థానమునను ఇప్పుడు గానించవచ్చును.

నాయకుల ఆశీర్వాదము

ప్రస్తుతము నాయకులైనవారు తమ పాత్రధరుల గుర్తు మంగళపాత్రులైరి, కాంగ్రెసునందే కలహముల ప్రతిష్ఠించిరి.

గద్దె రంగయ్యనాయుడుగారు

గద్దె రంగయ్యనాయుడుగారు ప్రతిపాదించుచు కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠ చేయించు భంగము రావలెననియు, రాజీ మధురము అనునది ఒక పార్టీ రెండవ పార్టీలో కలుస్తేనే కలుగుననియు, ప్రత్యేక ప్రోత్సాహము ప్రోత్సాహము కాంగ్రెసు తీర్మానమును అమోచించుకుండ వున్నవారితో రాజీ మధురమనియు, అవసర కాంగ్రెసుకునే గయలోపాదిన పాటయే పాడుతారనియు, మనము ఆపార్టీలో కలిసిపోవుటగాని ఆపార్టీ మనలో కలియుటగాని తటస్థమనియు; వారి కానకపూర్వ యెన్నికలతో మనము జోక్యముకలగజేసికొన వచ్చినదియు; అప్పుడే వారికి అనుభవము కలిగి తిరుగ మనలో చేరుదుననియు, ఒకటి విషయముతో నొకరికి సంబంధము లేకుండ నుండుటయే మార్గ మనియు వాదించిరి.

చల్లా శేషగిరి రావుగారు

శ్రీయుత చల్లా శేషగిరిరావుగారు (ఆంధ్ర పత్రిక సంపాదకులు) తీర్మానమును బలపరచుచు తమ యువశక్తిని నిట్లు చెప్పిరి. శ్రీరాజీ అవసరమగునో కాదో తెలుపుమనకు మనము అలోచింప వలసియున్నది. అవసరములే పోయినట్లయితే అవసర కాంగ్రెసు జరుపుటయు సవరణములేదు. ఉభయపక్షములకు సంఘర్షణము జరుగవలసిన యవసరములేదు. ఏమనగా, కలకత్తా పక్షముగా కానకపూర్వ హిమ్మత్తు చేయుచువారు, వారి సోదరులు కలకత్తా పక్షముగా కానకపూర్వ ప్రవేశించువారు, అయినప్పటికి కలకత్తా పక్షముగా ఒక ధర్మమును అనుసరించి యుండుటచే సోదరులైన వికలభాయిగారి వోట్లు యిక్కడనుండి వెళ్ళుటవల్ల, సోదరులకి వ్యతిరేకముగా పనిచేసినట్లయితే వ్యక్తిత్వ సంబంధము (Personal) ప్రశ్న కలుగదు. అలాగున యితరులు కూడ నట్లు చేయుటవల్ల రైమియు అనుకొనవలసిన పనిలేదు. మంచిస్థితిని అనుభవించుచు భవిష్యత్తు యొక్క కొందరు వ్యాయవాదసోదరులకు లు అయి యు ద్వ మ ము నం టు ప్రవేశించవలసింది. వారి వ్యవస్థ విధి నిధి యుండుననుచు వా రేమియు ననుకొన నవసరములేదు. రాజీమధురమై ఒక్కటే మార్గమున్నది. వేరే మధ్యమార్గములేదు. ఇప్పుడుండి స్థితి ఏమనగా, కాంగ్రెసు తీర్మానము ప్రకారము అంతటను ఆచరింపవలసియున్నది. ఒక పార్టీ వారు మార్గము దాని గౌరవించుచున్నది. ఈ పార్టీ వారితో యేమి కలుగజేసికొనకుండ ఆ పార్టీ వారియుమచ్చియు చేసికొనినట్లయితే అన్నిటయితే అంతరిమాత్రము సరియైనది కాదు. ప్రమాదకరమైనది. నేను అధిక సంఖ్యకులవారితో నొకడైనను అవసర కాంగ్రెసు జరుపబడి ఏ తీర్మానము అను చేయుటను దానికి బద్ధుడను కావలసినదే. అట్లే అంతరను బద్ధులు కావలసినదే. దేశము మహాజనసభవారు ఏమి తీర్మానించెదరో ఆ తీర్మానములకు ఏ విధమైన భంగములేకుండ మారు భావములేకుండ అభిలభారత జాతీయోపసంఘమువారు చేయువలసియున్నదే కాని, కాంగ్రెసు తీర్మానమును అమలులో పెట్టకపోవుటగాని రద్దుచేయుటగాని అర్హతలేదు. గయతీర్మానములోని కానకపూర్వ హిమ్మత్తును అపువల (suspend) చేయునట్లయితే అది ఆ తీర్మానమునకు వ్యతిరేకము, భంగకరము అగును. కనక ఒక్కటే మార్గమున్నది. అది అవసర కాంగ్రెసు జరుపుటయే అని చెప్పిరి. ఉమ్రాలివాగదిగా తీర్మానమునకు వ్యతిరేకముగా మూట్టాడిరి.

మండపాక రంగయ్యనాయుడుగారు

మండపాక రంగయ్యనాయుడుగారు గంభీరముగా బలపరచిరి. వాడుగారు గయకాంగ్రెసు నడియైన ప్రతినిధిసభ కాని యిత్యాది మాటలను చెప్పివారు. ఆ ప్రతినిధులు నిజముగా తీర్మానము చేసినది తేనిది వాడుగారికి స్పష్టముగా ద్రువపరచుటకు యీ అవసర కాంగ్రెసునందే జరుగవలెను. ఈ క్రమము నిర్ధారణ చేయుటకే యీగధను చేయుటకు తానంగీకరించి సంకేతము పెట్టిరి చెప్పిరి.

ఆంధ్ర రాష్ట్ర మంగిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు

పిమ్మట ఆంధ్ర రాష్ట్ర మంగిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు వికమత్యము మధ్య నుద్దేశముతోను అవసర కాంగ్రెసు జరుపవలసినదే తమతమ స్వభావసభా హిమ్మత్తును అమలులో పెట్టుకుండ ప్రస్తుతం ఆపువలచేయుటకు అభిలభారత జాతీయోపసంఘమునొకరు నొకరి తీర్మానమును సవరణగా నుపపాదించిరి. ఈయన యిందును గూర్చి ఉపన్యసించుచుండ అభిలభారతములు వచ్చిరి. తీనిని సవరణకొనవలెను. తుదకు యీక్రింది ప్రత్యేక తీర్మానముగా ప్రవేశపెట్టబడెను.

"గయలో కానకపూర్వ ప్రవేశమును గూర్చిన తీర్మానమును అమలులో పెట్టుట ప్రస్తుత స్థితిగతులనుబట్టి ఆపువలచేయుచు నిదివరకు మహాజనసభ డెర్బుడైన వివిధకతులను రద్దుపరచి సమాధానము సమమార్గములయిన అభిలభారతసభాస్థాయీ సంఘమువారిని ఈసభవారు కొడుకువారు."

ఆంధ్రస్వరాజ్యపార్టీ ప్రసిడెంటు అయిన శ్రీ శేషవరపు రామదాసుపంతులుగారు తీర్మానమును ఆమోదించుచు రెండు తీర్మానములయొక్క స్థితి విశదపరచిరి. రెండింటిని కను ఆంగీకారమును తెల్పిరి.

శ్రీ బాలసుబ్రహ్మణ్యం గుప్తగారు రెండు తీర్మానములకు వ్యతిరేకముగా మూట్టాడిరి.

[ఫలహారానంతరము చర్చ]

ఒకసభ్యుడు రెండు తీర్మానములపై మూట్టాడి నాయకులలో ఏకీభావము లేకపోవుటకు విచారింపెను.

స్వరాజ్యపార్టీ వారి రిప్రజుమచ్చిట్లు పనిచేసికొనుటకు నొకసవరణలేక తీర్మానము లేబడెను. అధ్యక్షుడు దాని నిరాకరించెను.

ఒక సభ్యుడు ఆంధ్ర రాష్ట్ర గారి తీర్మానమునకు వ్యతిరేకముగా మూట్టాడిరి.

శ్రీ మండపాక రంగయ్యనాయుడుగారు కూడ దీనికి వ్యతిరేకముగా మూట్టాడిరి.

మరియొకరు గయతీర్మానము ప్రకారమే నడవవలసినదని

గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రిగారు

శ్రీ గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రిగారు పిదప మూట్టాడుచు నిట్లు చెప్పిరి. అవసర కాంగ్రెసునందే జరుపవలసినదని నేను కోరుచున్నాను. దేశము మహాజనసభతో పాటు జమీనులో ఉత్పాదక భిలభుతు సభజరుగును. ఒక్క అభిలభారత జాతీయోపసంఘము ఏమార్గముల తీర్మానము చేసినను మహమ్మదీయులుకూడ ఒప్పుకొనునట్లయితే యుండవలెను. జమీనులో ఉత్పాదక అంగీకారము అ.భా.నం. వారి ఆభిప్రాయమువల్ల రాదు. అందువలన కర్షణశాసనాంగీకారము సూచించుటకు దేశము మహాజనసభ జరపవలెను. అప్పుడు ఏ తీర్మానమునకు వచ్చినదానికి అందరును ఒప్పుకొనుటకు తటస్థమను. బద్ధులై యుండవలెను. అలాగున ఉండినపుడే యీ అవసరసభ జరుగును. కాంగ్రెసు విధానము ఆపువల చేయుమని వినుట చాల కష్టముగా నున్నది. కలకత్తావారు అవలంబించిన లాభము లేదు.

శ్రీమతి యామినీపూర్ణ లిలమ్మగారు శ్రీమతి అవసర సభగాని కాంగ్రెసు విధానమును ఆపువల చేయుటగాని అంగీకరించుటలేదని శ్రీమతి పున మూట్టాడిన.

టంగుటూరు ప్రకాశంగారు

శ్రీమతి టంగుటూరు ప్రకాశంగారు తమ యభిప్రాయము నిట్లు చెప్పిరి. రాజీమధురమై యీ తీర్మానముల చర్చ చాలనేపుడరిగింది. వ్యాజ్యములు మనస్సులకలసి అంతా ఏకంగా ఒకదానిలో నున్నట్లే అట్లు అయి యి. భా. నం. లో కూడ సవరణలు తర్వాత సవరణలు పెట్టబడి చివరకు ఏకీభావము రావలెను. ఉభయపక్షములవారి అంతరంగములు కలిసిపట్లయితే దేశము అభివృద్ధిగాంచుటకు మనపని అభివృద్ధిచెందుటయు కలుగును. అందిరి యుద్దేశమునకు వికమత్యమునకే. కాని అయ్యెకమత్యము అవసర కాంగ్రెసునందే గాని అ. భా. నం. వల్లగాని కొనసాగునని యిప్పుడు చెప్పుట కష్టము. రద్దుచేసి నాము అనే అర్థముతో గయతీర్మానమును ఆపువల చేసినట్లయితే అవసర కాంగ్రెసు సభచేయు అవసరమేమో అని అనుకొనుచున్నాను. కాని అలంపాదులలో కానకపూర్వ హిమ్మత్తును గురించిన రాజీతీర్మానమునకు, ఇతర రాష్ట్రములమోస్తరు చూచినను, స్వరాజ్యపార్టీ వారి కర్షణవారము చూచినను అవసరదేశము మహాజనసభయొక్క అవసరమును గూర్చి సందేహింపవలసినదేమియు లేదు. రాజీమధురమై తీర్మానములు ఆచరింపబడుగా నుండును.

శ్రీమతి సరోజినీదేవి యువన్యాసము

భావికార్యక్రమమునుగురించి ప్రసంగించుట

(నమ్రద్రపు టౌడన్ సమావేశము)

గతము పాఠశాలము 6-30 గంట వరకు తిరు
వల్లికల్లపి సమావేశమున శ్రీమతి సరోజినీదేవి, శ్రీమతి
యమున శ్రీ సీ, రాజగోపాలాచారి, శ్రీమతి సరోజినీదేవి,
శ్రీయ్యత, దేవదాసు గాంధీ మొదలగు వారు హా
జరైరి. శ్రీమతి సరోజినీదేవి చట్టిగారధ్యక్షత వహించిరి.
శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారు తమ భావికార్యక్రమమును గురించి
యొకపట్టికనువేసెను.

శ్రీమతి సరోజినీదేవి

ప్రథమమున మదరాసువారు దేశీయరాజకీయములంద
భూభాగమును గవ్వలపంటలకు విచారించిరి. తాను గతకర్త
తమున మలబారునుండి మద్రాసునకువచ్చి నమ్రద్రపు టౌడన్
గా విం చి న యు వ శ్యా స ము న ం దు
దెలిపిన భావములను, ప్రస్తుతమున న
స్వంత అభిప్రాయములను ఎట్టిభేదమున లేదనియు ఇదివరకు
వలెనే అనుసారాధ్యక్షుల కార్యక్రమమునందు కాననభావ
హిష్కారమునందు గవ్వలము కలదనియు నుడిచి బొంబాయి
యందుగూడనున్న జాతీయోపసంఘమునందు గావించబడిన
పనిని గురించి ముచ్చటించుచు నట్లు నుడిచెను.
తరువాత బొంబాయికు జరుగుచున్న పనులను గురించి
చివరకు వివరించి ఇచ్చిరి. ఇచ్చిరి. ఇచ్చిరి. ఇచ్చిరి. ఇచ్చిరి.
మద్రాసునుండి విభాగమునుబట్టి వివరించుచు కొనసాగెను. గతము
యమునవలెనే ప్రస్తుతజాతీయోప సంఘమువారు కాననభా
ప్రవేశ, హిష్కారముల గురించి తీర్మానింప నుమాత్రమగు
చుండిరి. గతకాలమున వారును "అధిక" అల్ప
సంఖ్యాకపక్షముల నుండి వారివారి అభిప్రాయముల
వివరించు ను ప శ్యా స ము ల ను వివరించుచు. గవ
నింపబడినది సంఖ్యలనుగాదు. వారియొక్క మనోభావ
ప్రకటనములను నడుదేవులను మార్తమే నాడు గావలసిన
విషయము. వివిధముగా "అల్ప" "అధిక" సంఖ్యాక
పక్షములు వారెంత మార్తమార్తమే. దేశాధికతలను బట్టి
మన, పూర్వాభిప్రాయములను, తీర్మానములను మార్చుకొను
చుండవలెను. నేనే ఇదివరకు తీర్మానములను మార్చుకొని
యున్నను, నా దేశాభివృద్ధిని కలవరమై న
యెడ దానిని వెంటనే స్వంతమొనర్చు నీధము గ
నుండును. ఇట్టిసేవారత్వరకయేదేశాధికత వత్తి, నీధముగా
మార్తమే జాతీయతవిధముగా ప్రవహించుచు మార్తమే
చుండును. దానిని గురించు మనము నిర్ణయించు. తరువాత
మున కాననభాప్రవేశ మనచిరమని నేను మీయెడల దెలిపి
యుంటిని. నేనిప్పుడును ఆదేశాభిప్రాయముతో నున్నాను,
భాగ్యవ్యతిరేకములను నిలబెట్టుకొనెను. కానిమీ హిష్కార
మును గోరుటకు వారెంతమార్తమార్తమే, కాననభాప్రవేశమును
గోరుటకు అల్పసంఖ్యాక పక్షమువారికట్టి స్వాతంత్ర్యమేలదు.
గయానమాత్రమున గావించబడిన తీర్మానములను ప్రస్తుతకాలమున
ననుసరించి అనుగుణముగ మార్చుకొనవలెను. మనవిధిని లన్ని
టిని సంతోషపరచుకొనుచున్నాను. వారిని నుండి వనకా
ర్యక్రమమును మార్చుకొనవలెను.

గయా సమావేశము నుండియు నేను ఆసేతుహిమవల
పర్యంతమును సంచార మొనర్చితిని కాంగ్రెసునందు విభాగ
ములవలన దేశమునందు కాంగ్రెసు అధికారమును ప్రతిష్ఠాయ
తగ్గెను. దేశమున దేశమున సంఘములకును తగతులకును ఆంధ్ర
కలనము లమితముగ ప్రబలెను. కాంగ్రెసు ఏకగ్రీవముగా
ప్రవర్తించిన గాని తిరిగి కాంగ్రెసు ప్రతిష్ఠము అధికారమును
నెలకొనవలెను పంటలు హిందూమతమునకు కలనముల
కాకరమయ్యెను. నిండు బెంగాలు లందును భక్త్యరాష్ట్రములం
దును వికారములు మున్నమై వివాదములు కలనములు అధిక
మగుచుండెను. హిందూమతమునకు ద్వైత యన నేనియో
యెగునని వదిలెత్తవలెను భార్య మిత్రదేశములందుగల అన్యో
న్యముగూడ ఇప్పుడు గానించుచున్నది.

నాయకుల తాపము

ప్రస్తుతము నాయకులైనవారు తమ విధులను గురై
కుంగ్రహిస్తుంటేను, కాంగ్రెసునందే కలనముల పరిష్కరిం

చుకొన బాలకృష్ణులచేతనే ఇది పుట్టెను. దేశమునందలి విభేద
ములు పోగొట్టుకొని ననినయెడల మొదట కాంగ్రెసు నందు
విభేదముల నడచవలెను. ఇందుకు మన మేమి చేయవలెను?
దేశమునందు కాననభాప్రవేశమును ప్రారంభించుటకు కలిసి
లనకలముగ తేవు. కాననభాప్రవేశమును ప్రారంభించుటకు నుం
దలెను గాని, కృత్రిమమైనదిగ నుండరాదు. ఏకటింగు మొద
లై నది రెండవతరగతిలోనికి వచ్చును. జాతీయపతాకమును
మొదలగునది, సాధారణకార్య నిర్వహణములోని అత్యంత
కార్యములు గాన నది కాననభాప్రవేశములోనికి రావలెను.
కృత్రిమకాననభాప్రవేశములను ప్రజల దృష్టానుమతి అభిమా
నమును జనింపజేయు.

దేశమునందు సరియగు నాయకులలోపలే ఇందుకు
కారణము. దేశము నుద్ధరించి కార్యకర్తలను గోర
టకు ముందు కాంగ్రెసు నుద్ధరించవలసియున్నది. అంత
మీరు మీభావములను సరిగ్గా వ్యక్తమున ప్రతిఫలము పం
కలెను. అట్టి ప్రతిఫలము పంపిన గాని స్వరాజ్యము సంపా
దించుట కుష్టాధ్యక్షులు.

కాననభాప్రవేశ ముపవలెను

మనము యథార్థము లగు పరిస్థితుల నెదుర్కొనవలెను.
పరిస్థితుల స్వల్పసంఖ్యాకములు కాననభాప్రవేశమును గోర
చున్నాడు. నెహ్రూగారుకూడా స్వల్పసంఖ్యాకముల యుద్దేవులను,
వారిదేశావసరాలని ఎక్కడను అనుమానింపవలెను. స్వరాజ్య
సంపాదనకు ఆమార్గ మనకు వదిలి అభిప్రాయము. కాని
వారి కభ్యంతర తెలుసుటకు నాకట్టి హక్కులేదు. వారిమార్గ
మున మన మెట్టి అడ్డంకులను గల్పించరాదు. మన కాంగ్రెసు
నందు ఎన్నడో పరిస్థితులకు నాయకులు వారిలో నుండిరి.
అందుచే వారికి తగిన నవకాళ మొన గ క లె ను.
మనము కి తర్కములనుండియు కాననభాప్రవేశమును ప్రజ
లకు బోధించితిమి. ప్రజలకు వాడుక నా విషయమును దెలిపి
తిమి. ఇదిమీద కొందరినెలలు మాత్ర ముమార్చినది యెంత
వారి విశ్వాసము చలించు నది గనుండ గూడదు.
అట్లు చెలిం చి న యె డ ల వారి కి దాని
యందు నమ్మకము లేదని దెలిపిన గను. ప్రస్తుతము మనము
కాననభాప్రవేశాన్ని ప్రచారమును మునుపటి కంటె కాంగ్రెసు
నందు రెండు పక్షములకును పరస్పరసంఘర్షణము వచ్చును. ఇందు
వలన నెరెండుపక్షముల మైత్రియు దానితో కాంగ్రెసు ప్రతి
ష్ఠయు బలపడును. అట్లుగాక మనము కాననభాప్రవేశ
మింకను బోధించు నెడల రెండు పక్ష
ములకును సంఘర్షణమును మగలుగు జనించి ఎన్నియో
వర్తనములవరకు దేశము కలనముల కాటకములు స్వరాజ్యము
మార్తమగును. అందుచే నకనరకును నెట్టి త్యాగముల నై
నొచ్చి యొకమత్యమును స్థాపించుటకు యత్నింపవలెను.

శింగార వేలు కెట్టిగారు

అధ్యక్షులకు శింగారవేలు కెట్టిగా తర్యనింపుచు నేని
గారి ప్రసంగమున కసంతోషిని తెలిపిరి. మహాత్ముని కార్తవీ
కార్యక్రమమే భారతదేశమునకు విముక్తినిచ్చుననియు కానన
భాప్రవేశమే సాధన మనియు చెప్పరించెను. నాయకుల
కొరతగాన దేశము తన నిర్ధారములను విడుదలచును. కానన
భాప్రవేశము స్వరాజ్య సంపాదనకు సాయపడవలసి దని
దేశము నిర్ధార మొనర్చెను. గాంధీ మహాత్ముడు
దీనిని చాల మార్తమార్తమే నిర్ణయించెను. మహాత్ముడు కార్య
రంగమున లేవకతో దానిని మనము విడనాడుకొనదు. గాంధీ
మహాత్ముడు దొడ్డదే నాయకుడు. ఆతని తరువాత వదరును
గును. ఇతరు లెంతవారునో సీ. రాజగోపాలాచారిగారు
నూడ సంవత్సరములకే. రాజగోపాలాచారి గారు మహా
త్ముని భక్తమునుజేసి నడవెనున్నాడు. దానినే మన మను
సరింపవలెను ఇదిమీద కాననభాప్రవేశమే నేమాత్రము దృష్టి
నిడక కాననభాప్రవేశమునందును నిర్మాణకార్యక్రమమునందును
మార్తమే మన కేవల కేంద్రీకరింపవలెనని నుడువుచుముగించెను.
అంతయునుండి ఒక తివాసీల కరీకమకార్యాలయ
ధ్యక్షుడు తిలకు స్వరాజ్యనిధికి గాను ఆర్పించిన తివాసీ, వి.
ఎల్. కామ్రెగారిచే నేలము చేయబడెను. అందు కు 35 ల కది
అమ్మకుపోయెను.

తరువాత కర్తవ్యమునీని ఉపశ్యానకులకును వందనముల
తో సభ ముగిసెను.

ఆయిల్ ఎంజినును
కొనవలసినప్పుడు
2/ హాయిభక్తును గురించి యోచింపుడు
"బెస్ట్ ఎంజిను" మిక్సెడ్ మిటల్ మెకానిక్సు 42.5
BEST & Co., Ltd.
Post Box No. 63, MADRAS.

తిలకు స్వరాజ్యనిధి

శాంతి సైన్యము

మండలసంఘములకు విజ్ఞప్తి

ఆంధ్రరాష్ట్ర జాతీయోపసంఘ కార్యదర్శి,
శ్రీయుత అయ్యదేవర కార్యదర్శిగారు బెజ
వాడనుండి యిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—ఆంధ్ర
దేశములో ఆయా జిల్లాలలో తిలకు స్వరాజ్యనిధికి
ఎంత మొత్తము వసూలైనదియు ఎంతవందా వేయ
బడినదియు ఎంతమంది శాంతిసైన్యము (వాలంటీ
యర్లు)లో చేరినదియు, నాకును వార్తాపత్రికలకును
తెలియజేయవలెనని మండల
జాతీయోపసంఘ కార్యదర్శులను అధ్యక్షులను
కొరుచున్నాను. మరియు, ఆవిషయములను గురించి
సరిగా వెంటనే నాకును వార్తాపత్రికలకును తెలి
ద్వారా తెలియబరచవలసిన దని ప్రతిమండలము
లోని తాలూకాల అధ్యక్షులను కార్యదర్శులను
కొరుచున్నాను. ఈ పయినములు యీనెల 24 వ
తేదీ ఉదయములోపున నాకు తప్పక చేరవలెను.
బొంబాయిలో అఖిలభారత జాతీయోపసంఘసభ
ప్రారంభము కాకముందే ఆసంఘ కార్యదర్శికి యీ
రాష్ట్ర మొత్తములు తెలిద్వారా బొంబాయికి
తెలియజేయుటకు యిందువలన వీలగును. ఈ
నెల 25 వ తేదీ దాటినప్పటికి మనవాటా లిక్
స్వరాజ్యనిధి మొత్తము శాంతిసైన్యకుల మొత్తము
సంపూర్ణ యగువరకు సామూహికముగా శాంతి
సైన్యకుల జేర్చుటయును జరుగుచుండవలెను.

సంయుక్త రాష్ట్రముల సూతనమంత్రములు

గా. రాజగోపాలాచారిగారు స్థానిక స్వరాజ్యనిధి
కామితుడు గా. ఖటాకి నవాబుగారు ఎక్సైజు, పరిశ్రమ
లు, కర్మసాము అనుమాడుకామితుడు మంత్రముగా నాంతు
రనియు, ఇతర కామి విషయమును కూడవచ్చును జరుగు
ననియు ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించుచున్నారు.

ప్రభుత్వమువారు సామానుల కొనుపదధి

భారతవర్తక సంఘమువారి అసంతృప్తి

బొంబాయి, మే 21:—ప్రభుత్వమువారు సామానుల కొ
నుట యందు ప్రస్తుతము సాగించుచున్న పద్ధతికసంతృప్తి దెలు
పుచు భారత వర్తక సంఘమువారు భారత ప్రభుత్వమువారి
కమహాజననీరి. ఇదిమీద పట్టికమన్న కామితుడు రైల్వేకామి
తును, మరియు కామితుడు గానన సామగ్రిగాను భారతదేశమున
నేలెండ్రును ఆహ్వానింపవలెననియు రూపాయి కరెన్సీలోనే
ఆన్ని వస్తువులను కొనవలయుననియు
ఆదు దెలుపబడెను. ఇండియన్ ప్రొడ్యూక్సు కలహా నొసగు
టకుగాను ఈ బొంబాయినుండియు, బెంగాలు బొంబాయినుండి
యు నొక్కొక్క ప్రతినిధిని నియమింపవలెననియు నందు
నూచించిరి.

ఒక రూపాయికోటును తీసివేయవలసిన దనియు నీ
సంఘమువారు నూచించిరి.

బొంబాయి మితవాద సమావేశము

సహారాజిల్లా కరాడ్ నగరమున జరిగిన సై సమావేశ
మునకు 150 మందిగన్న రాజేంద్రయ్య కచ్చినవారిలో చాల
మంది ఆజిల్లావారేనియు, బ్రాహ్మణేయులు రాజేంద్రయ్య,
మంతులకు పంజాబీ, యెలెలో మెనాతాగారు కచ్చినను
బొంబాయి కానన భక్తులలో నొకరుమార్తమే కచ్చినయ్య,
మితవాద పద్ధతి లిఖరలు సభ్యులతో చేరినప్పటికీ తమ
కు సభ్యము వచ్చునను భారతమున సమావేశమును రాజేంద్ర
బ్రాహ్మణేయులకు లిఖరలును సమాధాన విషయకరణము
దారు ప్రత్యేకముగా తమ ప్రతినిధులను కాననభావ కంఠులకు
శ్రీప్రయత్నము లొనర్చుచున్నా రనియు సహారాజిల్లా
కరాడ్ నగరమునుండి తమక లిఖరక సభ్యుడు వ్రాసెను.

ఆంధ్ర పత్రిక

1923-వ సం॥ మే నెల 22-వ తేది

మంగళవారము

ప్రజలు : నాయకులు

దేశబీజము కాంగ్రెసు వర్కింగుకమిటీ సభ యందేమి, శుక్రవారమునాడు కాంగ్రెసుస్థాయి సంఘసభయందేమి, నాయకులు సమావేశమై భావికర్తవ్యముగూర్చి యోచించెదరు. ఉభయ పక్షములనాయకులును సమాధానప్రయత్నముల గావించెదరు. బొంబాయిలో నూడెడి సమావేశము, సంయోగమును గూర్చుగాక యని కోరెదము. నాయకులకన్న ప్రస్తుతసమయమున ప్రజలే స్థిరమై యున్నటుల దోచుచున్నది. నాయకులను బాధించి సందేహములు ప్రజలను బాధించుటలేదు. నిరాకరణకార్యక్రమమునందు, రాజకీయబీజములు లేవని, రాజకీయ కార్యక్రమము నేర్పరచి శాసనసభలలో పోరాడినగాని స్వరాజ్యము సిద్ధింపదనియు దలచెదవారు, సందేహ బాధతులై మరల ప్రాతలెన్నలవంకకు దృష్టిని సారించుచున్నారు. ఇది మామూలు పిటిషనులు, ప్రార్థనలకంటె దిగి, దేశపు సంకలనను మరింత బలపరుచునని వారు గ్రహించుటలేదు. స్వతంత్ర నాథారపడియుండటం, ఆధ్యాత్మికమనియు, శాసన సభలలో జేరి వాదించుట రాజకీయమనియు దలచుటకన్న దురభిప్రాయము వేరుండబోదు. ఆధ్యాత్మికబలము నొసగునది, రాజకీయముగ బలము నొసగక తీరదు. ఆత్మశక్తిప్రవర్ధనమువలన, స్వరాజ్య, స్వరాజ్యములు లభింపగలవు. భైరవుక పద్ధతులు రాజకీయ స్వాతంత్ర్యమును ప్రసాదించు ననుటకల్ల. గాంధీమహాత్ముడు బోధించిన దౌర్జన్య రహితసహాయనిరాకరణపద్ధతి స్వరాజ్యము నెటుల బ్రసాదించునో, సామాన్యప్రజలు గ్రహించిరి. కద్దరువలన స్వరాజ్య మెటుల లభించునో, వారు విద్యాధికులకు బోధింపగల్గుదురు. పాశ్చాత్య రాజకీయ విధానములను వల్లవైన రాజకీయ సంస్కర్తలకుమాత్రము నిర్మాణకార్యక్రమమునకును స్వరాజ్యసిద్ధికిని సంబంధమేదయో జాగుగ గోచరింపలేదు. అందుచే భారతజాతిని విడిచి వెలుపల నెక్కడనో స్వరాజ్యముగలదని భ్రమజెందుచున్నారు. దేశములో ప్రస్తుతము గలిగిన వివాదమునకలెకును కారణ మిదియే. ఇప్పటికయినను ప్రజాసామాన్యమును ఖిషిపించిన, వారు నిరుత్సాహములు గావెదని విశదమగును. ఇట్టిస్థితిలో ప్రజలు నాయకులనుమాత్రము నమ్ముకొని, తమధర్మమును మఱచుచో, దేశమునకు తీరనివిపత్తు వాటిల్లును. నాయకులు తమగ్రామముల కేతించినను ఏతెంచకున్నను, వారు ఎల్లప్రదేశములలోను ప్రబోధము గలిగించినను కలిగించకున్నను, ప్రజలు కాంగ్రెసు తీర్మానములను నిర్వహించి చరితార్థు లగుట ధర్మము.

ప్రజలకేమి, నాయకులకేమి, కాంగ్రెసు సభాతీర్మానములే పరమప్రమాణములు. నాయకులకు కాంగ్రెసుపై భక్తి దోలినగాని, వారు కార్యోత్సాహమును కోల్పోయినగాని, ప్రజలు గూడ నిర్వహణకై నిరంతర పరసతములేదు. స్వరాజ్య

కెల్లరకును హక్కు గలదు. అందుచే, వారు తమ విధిని నెరవేర్చిరా, వీరు తమవిధిని నెరవేర్చిరా యని శ్రద్ధించుటతో కాలముగడువక, ఎవరివిధిని వారు నిర్వహించుట ముఖ్యము. హిందూదేశదాస్యమును తొలగించవలసిన భారము, తనపై గలదని ప్రతి భారతీయుడును తలంపవలెను. కాంగ్రెసుసభ ఎప్పటికప్పుడు దేశధర్మమును ప్రతిపాదించుచునే యున్నది. అట్టితరీ యనుమానములతో బని ఏమి? ప్రజలు తమధర్మమును శ్రద్ధతో నిర్వహించుచుండుచో, నాయకులు తానుకంజ వేయజాలరు. నాయకులు ప్రజల నెటుల నడిపింతురో, ప్రజలును నాయకుల నెటులనే నడిపింపగలరు. ప్రజలును నాయకులును పరస్పరధర్మమును గ్రహించునెడల, ప్రస్తుత సందర్భానికి కవకాళ ముండదు. ఉభయులను కలపి కాంగ్రెసు సభయే నడిపించును. సర్వసంగపరిత్యాగియగు గాంధీమహాత్ము డొక్కడే నిజనాయకత్వమున కర్హులు. ఇట్టి మహామహుడు నిర్బంధమున నున్నపుడు, ప్రజలును తదితరనాయకులును ఒకరిపై నొక రాధారపడి పనిజేయుట యుక్తము. నాయకులు తమవిధిని నిర్వహించనండులకు ప్రజలు నితత్సహాయముజెండటం భావ్యముగాదు. అందుచే నిప్పుడవశరముగ జరుగవలసినదని యొకటి గలదు. కాంగ్రెసుసంఘములను సామర్థ్యవృద్ధిలోనికి దీసికొని రావలయును. కాంగ్రెసు అదేశములను శ్రద్ధతో నిర్వహించుటకు, కాంగ్రెసుసంఘము లికనుండియు ద్విగుణీకృతతక్తితో పాటుబడవలయును. కార్యోత్సాహము లేకుండుటచేతనే, అనవసర వాగ్వివాదముల కడము గలిగెను. నాయకులు వెనుదగినను, ప్రజలుభీతిజెంద నవసరములేదు. ప్రజలప్రయత్నములను గాంధీమహాత్ముడు స్వరాజ్యాశ్రమముననుండి ఆశీర్వదించుచునే యుండును. ధర్మ మెన్నటికిని అపజయము బడయ నేరదు. స్వాతంత్ర్యము సడగదొక్కు ప్రయత్నములు, ప్రపంచచారిత్రికమనం దెక్కడను విజయముగాంచినటుల గానరాదు. అందుచే, మహాత్ముని స్మరించుచు, కాంగ్రెసుపై భక్తిని విడనాడక, ప్రజలు సంతతవ్యవసాయ పరాయణులై మెలగుచో విజయము ధ్రువము. నాయకులును ప్రజలును గలసి దేశమాతముణము దీర్చికో నెదరుగాక.

గాంధీ, స్వట్టు

ఆఫ్రికాతెల్ల వారి బెడరింపులు మిక్కుట మగుచున్నవి. కెనియాలోని భారతీయులకోర్కెలు సఫలమగుచో, రెండవ దక్షిణాఫ్రికాయుద్ధము జరుగునని “బెట్ లుక్కు” పత్రిక భయపెట్టుచున్నది. ఆఫ్రికాలో నెక్కడనయినను నల్ల వారికి హక్కులేకుండ జేయుటకు దక్షిణాఫ్రికా కంకణము గట్టుకొనెనట. హిందూదేశాశ్రయములకు మంత్రులు లోబడుచో, గాఢస్వట్టు పోరాట ముద్భవించునని ఈపత్రికతలంపు. భారతీయులకు హక్కుల విప్పించుటకు, గాంధీ పోరాడుచున్నాడు. వారికి స్వరాజ్యము దెప్పింప నతడు ఆత్మసమర్పణ జేసి యుండెను. స్వట్టుగా రలులగాక, భారతీయులకు సామ్రాజ్యములో నెక్కడను నిలువ నీడ లేకుండ జేయుటకు బద్ధకంకణులై నిలువబడిరి. వీరుపురి పోరాటమునకు సమిధల నంటించుటకు బ్రిటిషు పత్రికలు ప్రయత్నించుచున్నవి. ఇట్టిపోరాటము పెద్ద దగుటయే లాభకరము. ఏదీయే నొకరితన పరిష్కారము త్వరలో నిర్ణయమగును. ఆఫ్రికా తెల్ల వారి పోరాటము, అధర్మము నాధారముగ జేసికొనుటచే, వారికి ఓటమి గలుగకతీరదు. ఇంగ్లండుగూడ వర్ణభేదమునే ముఖ్యముగ పాటించి, సామ్రాజ్యజ్ఞేమమును నీటగలుపుచున్నది. కెనియా తెల్లవారి ప్రతినిధి యగు డిలామోరీ ప్రభువుగారు

భారతీయాండోళనమును నిరసించుచు లండనులో నుపన్యసించిరి. వీరికి సత్ మైకేలు ఓడ్డయరుగారు తోడై అపభ్రంశవాక్యముల బలికిరి. భారతీయులను సివిలు సర్విసులోగాని, సైన్యములోగాని చేర్చుటవలన, హిందూదేశమున కనర్థము చేకూరు ననియు, భారతీయులు లాఅర్థులను రక్షింపజాల రనియు, కేకలిడిరి. మేజరువోవార్డుగారు, పదిసంవత్సరముల గడవులోపల సంస్కరణములను మార్చునూడదని గగ్గోలుబెట్టిరి. మొత్తముమీద తెల్ల వారి స్వార్థపరత్వము మిన్నముట్టెననుట తథ్యము. ఆఫ్రికావాసులపై అబ్బర్వరు మొదలగు పత్రికల కిప్పుడు పరిపూర్ణ దయ గలిగినది. భారతీయులకు హక్కుల బ్రసాదించుచో ఆఫ్రికావాసులకు నష్టము గలుగునట. ఇంతకన్నను అసంబద్ధమగువాద ముండనేరదు. కెనియా రాయబారులలో నొకరగు మేజరు న్యూలాండుగారు, తమకు తోడ్పడవలయు నని ఆఫ్రికా లియా న్యూజిలెండులకుగూడ విన్నప మంపిరి. బ్రిటిషు అధినివేశ రాజ్యము లన్నియు గలసి, హిందూదేశీయులను దూపుమాప యత్నించుచో, భారతీయుల కర్తవ్య మేమి? వారిగమ్యస్థాన మేమి? సామ్రాజ్యములో కారవముగ జీవింప వీలులేని యెడల, సామ్రాజ్యస్థస్వరాజ్యమువలన ఇనుమంతయు లాభ ముండునా? ఇంగ్లండుకు మొర బెట్టుటకు వెడలిన హైందవ రాయబారుల విన్నపములు బుట్టదాఖ లగుట నిశ్చయము. భారతీయులికనయినను తమపై తామాధారపడియుండుటయే శ్రేష్ఠస్కరమని గ్రహించుటవసరము. తమగమ్యస్థాన మేమియో నిర్ణయించుకొనుట ముఖ్యము. స్వాతంత్ర్యసిద్ధివలననే భారతీయులకు ఇంటనేమి, వెలుపలనేమి, కారవము లభించును. గాంధీ ధర్మపక్షమును నడుపుచున్నాడు. స్వట్టు అధర్మపక్షమును చేపట్టుచున్నాడు. ఉభయుల సంరంధములో, గాంధీమహాత్ముడే జయించునని యూహించుట కభ్యంతర ముండనేరదు.

దేశ సేవకులు

దేశ సేవకులకు సహాయము నిచ్చు విషయమై, కడచిన ఆంధ్రరాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘసభలో దీర్ఘమగు చర్చ జరిగెను. ఉభయవాదులును తీవ్ర ప్రసంగముల గావించినను, దేశ సేవకులకు ధనసహాయము జేయుట అత్యవసరమని ఎల్ల రంగీకరింపక దప్పకు. నిత్యజీవనము జరుగుటకయినను సరిపోయెడి కారవభృతిని వారి కొనగనియెడల, ఉత్సాహముతో వారు పాటుబడుటకు గాని, కాంగ్రెసు కార్యక్రమము చురుకుగ కొనసాగుటకు గాని, అభ్యంతర మేర్పడుట సహజము. అందుచే తిలకు స్వరాజ్యనిధిలో సగభాగ మిందుకొరకు ప్రత్యేకింపవలయు నని తీర్మానింపబడెను. తాలూకా కొక్కరి చొప్పుననయినను, ప్రచారకునకు వేతనముసగవలయునని తీర్మానమునందు గలదు. ఈ నిధిని నిర్వహించుటలో ప్రచారకులకుగూడ తగిన ప్రాతినిధ్యముండవలయు నని కోరిన తీర్మానము లోడిపోయినను, వారికి ప్రాతినిధ్య ముపగుట యుక్తము. వారి కష్టసుఖముల ననుసరించి, నిధి వినియోగపడుట కవకాళము గలుగును. కాని, వేతనప్రచారకులొక్కరివలననే యీ కార్యము నెరవేరదు. శీవలోపన్యాసములవలన, గలిగెడిప్రబోధము స్థిరముగ నిలువనేరదు. కార్యదీక్షను ప్రజలలో గలిగింప గల సమర్థులుండవలయును. ఇక్కార్యమునకు వేతనము గైకొనినదివారును, తదితర దేశ సేవకులుగూడ గలసి కృషి నలుపవలెను. అందఱును కలసి సహముగట్టునపుడే, దేశమాత ధన్యత గాంచును. కాంగ్రెసు సంఘము లికనుండయి, నిర్మాణకార్యక్రమముపై

ఎక్కువ శ్రద్ధను జూపవలయును. బుద్ధుడైనా య మగు నుద్రేకమువలన, శాశ్వతలాభము గలు గదు. దేశమాత నారాధించువా రందరును దేశ సే వకులే. ఒకరికి బుద్ధిబల మధికముగ నుండువచ్చును. మరియొకరికి ధనబల మధికముగ నుండువచ్చును. వేరొకరికి సేవాపరాయణత్వ మెక్కుడుగ నుండు వచ్చును. కాని, ఎవరిశక్తిని వారు దేశ సేవకై ధార పోయిరి, ధర్మము. దేవసేవలో ఒకరి సుకరు ద్వే పించుట గాని తులనాడుట గాని కూడనివని. ఇటుల జేయుట, సోదరభావమును సూచించును. ఒకరు చేయులోపముల నింకొకరు మన్నించుట ము య్యు. వానిని గోరంతలు కొండంతలు చేసి అధి పించుట, ఐకమత్యము ను పురికొల్పజాలదు. అను భవజ్వలగు పెద్దలయెడ పిన్నులు గౌరవము జూపుట, ఆర్యధర్మము. ఇటులనే, యవకులు చూపెడి యుక్తాహమును ఆదరించి, వానిని వినియోగపరు చుకొనుట, పెద్దల ధర్మము. ఉభయములు దేశ సే వనే పరమావధిగ నెంచుకొని, సమరసభావముతో కృషి సలుపుచో, ఆంధ్రదేశ భావిభాగ్యోదయము అదృశ్యముగ విలసిల్లగలదు.

బొంబాయి మితవాదులు

పాశము, ఏరాష్ట్రమునందును మితవాదుల సంకల్పిని యోచించువారు గనుపించరు. లిబరలు పక్ష సమావేశముల నింకను జరుపదగిన యవ సరము గనుపించదు. అత్యల్పసంఖ్యాకుల కెవరికో దప్ప, ఈసమావేశములలో నితరులకు క్రనక్తి గలుగకున్నది. బొంబాయి రాష్ట్రీయ లిబరలు సమావేశముగూర్చి వ్రాయుచు, రాజధాని మొ త్రమమీద 150 మంది సభ్యులుమాత్రము వచ్చి రనియు, వీలో పలువురు సతారా జిల్లాలోనివారే ననియు, బ్రాహ్మణేతరు తమను రాలేదనియు, బొంబాయి శాసనసభయందలి మితవాదసభ్యు లో నొక్కరుమాత్రము విచ్చేసిరనియు, లిబరలు క్రనభ్యు లొకరు దెలిపిరి. లిబరలుపక్షమువారిలో సహిరంగముగ జేరుటవలన రాజోపు ఎన్నికలలో తాము జయింపజాలమని, శాసనసభ్యు లకు భయము గలిగెనట. బ్రాహ్మణేతర నాయకులు, మితవాదులతో జేరుట కంగీకరింపరయిరి. వారి ప్రచారమును వారు ప్ర త్యేకముగ సలుపుకొనుచున్నారట. అన్నివిధము లను మితవాదుల కేబ్బండి గలుగుచున్నది. బొంబాయి లిబరలు సమావేశమునందు త్వరితముగ స్వప రిపాలనము నెనగవలయు ననియు, ఉప్పుపన్నును సర్దిపై జేయుట అపివేకమనియు, తీర్మానింపబడెను. మంత్రిములకు చింతకాయలు రాలునా యని, ఇట్టి తీర్మానములవలన యుపయోగ మేముండును? గొల్లవాడు లికనయినను, తమ యాచనపద్ధతులను పడనాడి, ఇల్లప్రదమగు మార్గము నవలంబించుట యుక్తము. అధికారవర్గము తమ వాదరించెదరను నమ్మకము మితవాదులకుగూడ తొలగుటచే, ఇటు ప్రజలకు గాని అటు ప్రభుత్వమునకు గాని పనికి రాని స్థానమున నిలిచియుండుట వీరికి కొరగాని కార్య మనుటకు నుండియుములేదు.

భాగూరులో హఠాత్తు

నాసికజిల్లాలోని భాగూరును కంటోనుమొ టులో జేర్చెదమని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించగనే ప్రజలూ ట్టెపించిరి. ఇందువలన తమకు పన్నులధార మధిక మగుననియు, ఇదివరకు తలకు ఆరు అణాల క్కన్నుండ, ఇకమీద పదిరూపాయిలపన్ను మీద బడు సనియు, కంటోనుమొటులో సోదరులవలన బాధ లధికమగుననియు, ప్రజలు అధికారులతో

మొరబెట్టిరి. పెక్కు విన్నపముల నంపిరి. రెండు సంవత్సరములు గడచెనగాని, ప్రభుత్వమువారే వియు కదలరయిరి. తుట్టుతుదకు బొంబాయి ప్రభు త్వమువారు ప్రజల కనుకూలముగ ఇండియా ప్రభు త్వముకు సిఫార్సు జేసెదరని, తెలియజేయబడెను. దీనిపై ప్రజలూ ట్టెబెట్టుకొని యుండిరి. తుద కెట్టి ఫలితము గనుపించక, ప్రజలు గవర్నరు జనరలు గారికి తంతివార్త నంపిరి. కాని, సందర్భములు మారవయ్యెను. పన్నుల పన్నులును అపివేయ వలసినదని, బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు గోరినను, మిలిటరీవారు మానరయిరి. ప్రజలపక్షమున డిల్లీకి రాయబార మంపబడెను. అక్కడ విచారింపగ బొంబాయి ప్రభుత్వమువారి సిఫార్సు గనుపించ లేదని చెప్పిరట. వీరిని, వారిని చెప్పటయేగాని, తుద కెట్టిఉపశాంతియు ప్రజలకు గలుగకుండుటచే, ఈ సంవత్సరము జనవరి 1 వ తేదీయండియు హఠ తాళ మవల బింపబడెను. వర్తకము, గ్రామపరి శ్రమలు, సంతలు మొదలగునవన్నియు నిలిచి పోయెను. దుకాణములు కట్టివేయబడెను. నాల్గు మాసములు గడచినను, స్థితిమార లేదు. గ్రామము పాడుపడినట్లు లున్నదని, ఇండియను సోషలు రిఫా ర్మరుపత్రిక దెలుపుచున్నది. ఇందుపై వ్యాఖ్యాన మవసరములేదు. అధికారుల విచిత్రచర్యల కిది నిదర్శనము.

చింతామణిగారి ఒప్పంద

మంత్రిలుగ జేరి, సంస్కరణములను జయప్ర దముగ కొనసాగించు నూహతో, చింతామణిగారు ఉద్యోగపదవి నధిష్టించిరి. కాని, త్వరలోనే వారి యాశ లడితూస లయ్యెను. ప్రభుత్వమునం దేమి, శాసనసభయం దేమి, అందరికన్నను ముత్రులే దురదృష్టవంతులయితని, చింతామణిగారు సూచిం చిరి. ఆత్మగౌరవమునకు భంగము కలుగకుండునంత వరకు తమ ధర్మమును నిర్వహించుటకు వీరు దల చిరి. కాని, అదియు నెరవేరకపోయెను. అలహాబా దు విశ్వవిద్యాలయపు వైసుఛాన్సులరగు డిలాఫా సీగారు మంత్రితో యోచింపకుండ పండిత గుర్తు గానిపై కెనుకెట్టినదాది, చింతామణిగారికి నిరాశ జనించెను. ఇక మంత్రిపదవిలో నుండి లాభము లేదని, వీరును పండిత జగత్ నారాయణగారును భావించిరి. అందుచే రాజీనామా నీయవలసివచ్చెను. మంత్రిలను గవర్నరు చులకనజేసెనట తథ్యము. మితవాదు లీ తీరున సంస్కరణములతో తలలు బా ప్పుగట్టి బయల్పడుచుండ, తదితరులు సంస్కరణ ముల నుపయోగింప నెంచుట, వివేకమగునా? కాలమును వ్యర్థ పరుచుట కింతకన్నను నేరుమార్గ ముండబోదు. ఈ కారణముచేతనే అన్ని రాష్ట్రములలోను శాసనసభా ప్రవేశమునకు తీవ్ర ప్రతికూలాభిప్రాయము గలదు. దానిని పాటించి, సంస్కరణముల మోహమునుండి అన్నిపక్షముల వారును బయల్పడుట, శ్రేయస్కరము.

లారెన్సు శిలావిగ్రహము

లారెన్సు శిలావిగ్రహమును బహిరంగప్రదే శమునుండి దీసివైచి ఆక్షేపణార్హముగాని మరి యొకవిగ్రహము నాప్రదేశమునం దుంచుటకు, లాహోరు మ్యూనిసిపలుసంఘమువారు తీర్మానిం చిరి. కలమా, కత్తియా, దేనిచే వరిపాలింపబడెద నని యడుగుచున్నటుల చిత్రించిన విగ్రహము నిక్కాలమున బహిరంగముగ నిలిపియుంచుటవలన, ప్రజలలో నెట్టియుద్దేశము పెరుగునో యూహిం చుట సులభము. అధికారులు ప్రజాశయములను తృణీకరించుటచే వారిలో నసంతృప్తి మ రింత

యధిక మయ్యెను. ప్రభుత్వమువారి నిరోధము నల్లంఘించుట కీపుడు ప్రయత్నములు జరుగు చున్నవి. మ్యూనిసిపలుసంఘ నిర్ణయమునకు ప్రభు త్వమువారి కనయినను అడ్డుగలిగింపకుండుట మేలు. లేనియెడల, నాగపురమునందువలనే, సత్యాగ్ర హము కొనసాగకపోదు. శాసనోల్లంఘనమునకు అధికారులే చేయుత నొసగుచున్నాడు. మానవ ధర్మమును నిర్వహించుటకు సయితము అడ్డుగలి గించుటచే, అధికారుల నిరంకుశపు టుత్తరువులను ప్రజలు పాటించ నిరాకరించుట సహజము. లాహో రులో భావిపరిణామ మెటులుండునో చూడవల యును.

స్థానిక వార్తలు

చెన్నపురి ఆరోగ్యము:—మే 19 వ తేదీలో ఆంధ్ర మొంపినవారము ఒక చెన్నపురి నగరమున మహావికలు 6 మందికి సోకను ఇరువురు మరణించిరి. ఇతరజ్వరములవల్ల 28 మంది మరణించిరి.

స్వరాజ్యపక్షము:—చెన్నపురియందలి ఆంధ్ర వ్రావిడ స్వరాజ్యపక్షములవారి యాజమాన్యమున ఈ 19 వ తేదీ సాయంత్రము 6 గంటలకు తిరుకొక్కేటి సమావేశిర మున ఒక గళ జరుగును. వి.రామదాసు సి.గోపాలమొనయ్య. కే. ఆచార్య, యస్. సత్యమూర్తిగార్లు స్వరాజ్యపక్షమువారి కార్యక్రమము గురించి మాట్లాడెదరు.

స్వరాజ్యపక్ష నాయకుల వర్ణనము:—స్వరాజ్యపక్షమునకు సభ్యులను చేర్చుటకు ఆయా స్థానములం దుపసంఘముల నేర్పర చుటకును యం. కె. ఆచార్యగారు చొచ్చుట్టు దక్షిణఆర్యా దుజ్వలయందును, ఎ.కంక స్వామిఆచార్యగారి కంబాల్వూరి తిరు వివాళలి జ్వలయందును టి. ఆదివారాయణ కెట్టిగారి సేల, ఉత్తరఆర్యాదు కోయంత్తూరుజ్వలయందును, యస్. సత్య మూర్తిగారు వధుర రామదాసు, తిరునల్వేలిజ్వలయందును వర్ణనము సలిపెదరు. ఈవిషయము వివరములు తెలిసికొన గోవవారు ఏజిల్లయందుండువారు ఆజిల్లయందు ప్యటము సలప నియమింపబడినవారికి వ్రాసి తెలిసికొనవచ్చు నని కార్య దర్శి వ్రాయుచున్నాడు.

తిలకు స్వరాజ్యనిధి

చెన్నపురి గుజరాతీ సోదరులు 2000 నొసంగిరి నిన్ను శ్రీహక్ సి. రాజగోపాలాచారి శ్రీయంత జేవదాసు గాంధీగార్లు చెన్నపురికి వచ్చిపుడు చెన్నపురిలోని గుజరాతీ సోదరులు తిలకు స్వరాజ్యనిధికి వారివరమున 2000 రూపాయల నొసంగిరి.

నయ్య కృతాప్తి మితవాదులు

చింతామణిగారి యుపన్యాసము వైసమావేశమున హక్కునియచు చింతామణిగారు మిత వాదులలో నాయకుల ఒకరుగ ర్ చందారాగారు మృతికి నిచారము తెల్పి వారి గుణగణములను ప్రశంసించిరి ఆనంతర ము చింతామణిగారు తామును జుట్ వాకాయణగారును సం స్కరణముల కొనసాగించు నుద్దేశముతో మంత్రిపదవుల నై కొంటిమనియు డిలాఫాసీగుర్తు కేను తామువ్యోగముల మాను కొనటకు సామర్థ్యమే యనియు నిజమగు కారణములు వేరుకలవనియు కొందరు కలుట సత్యమౌననియు కావనన భతు శాసనము ప్రకారము యూనివర్సిటీ వ్యవహారములలో తా ముత్తరవాదులైయుండ తమ యభిప్రాయము కనుగొనుటంద ఛాన్సులరగు గవర్నరుగారు స్వతంత్రముగ ప్రవర్తించుటతామును జూట్ వాకాయణగారును ఆత్మగౌరవము నిలుపుకొనుటకై రాజీనామా నిచ్చితిమని ముడుద్యోగమున నున్నంత కాలమును లిబ రల్ సిద్ధాంతములకు వ్యతిరేకముగ నడచుకొనలేదనియు పలికిరి.

చిన్నా ప్రభుత్వమువారు 22 తేదీలోపుగ తమ నేతలను మర లించుటను తమచేజిక్కిన (దొంగలచేజిక్కిన) (బ్రిటిషు, అమెరి కనుల కార్మి చంపివేసెదమని చివాదొంగలు అంత్యసూచేశము నంపిరి.

విదేశ వార్తలు

బ్రిటిషు ప్రధానమంత్రి

రాజీనామా

సార్వభౌము డంగీకరించుట

కర్ణాటక ప్రభువా, బాల్మిక్విగారా
ఆయన స్థానే ఎన్నుకొన బడునది?

లండన్, మే 20:—బోనర్లాగాడు తన
మంత్రి పదవికి రాజీనామా యిచ్చిరి.

సం ది గ్ధా వ స్థ

లండన్, మే 21:—ఈ రోజును 11-85 వ బోనర్లాగారి
అవార్డు గ్రహములను కాజీయ పరిశీలన చాల సంధిగా
యందు పడినది. అయినప్పటికీ అంత ప్రమాదము లేదని
యన్నాడు. కాని కొన్ని నెలలవరకు వైద్యులు పూర్తిగా కాజీయ
మునుండి విశ్రాంతి పొందకలే ననుచున్నారు. అట్టి సందర్భము
లలో అయిన కాజీ ఇచ్చుటకే నిశ్చయించు ననుకొనుచున్నారు.
పాపయిన అవార్డుగ్రహమునే ఈ గ్రహముదాచునది, విశ్వస
నీయుడగు కాజీయి ధురంధరునియందు ప్రజలకుల మక్కువ
పెల్లడించుచున్నది. వ్యతిరేకియైన బోనర్లాగారి ఆరోగ్యము
స్వస్థకాంతుగాక అయిన ఏకగ్రీవముగ త్రికరణభుద్దిగొరుచున్నది.
బో. నర్లాగాడు రాజీనామా ఇవ్వక తప్పని అనుకోను
సభ్యుడినుండి విశ్రాంతి ఎవర నిశ్చయించబడుదురా యను సంది
యములు బయలుపడినవి.

కర్ణా, డెర్బీ, డెకామెరు ప్రభువులు స్టాక్ ఎలివా
ల్విక్, బాల్మర్ ప్రభువుగారలా ఎవరైన ప్రధానమంత్రిగ నియ
మించుటవచ్చు ననుకొనుచున్నారు.

ప్రస్తుతము బోనర్లాగారి స్థానే కర్ణు ప్రభువు పనిచేయు
చుండెను. వ్యాయముగ ఇతడే బోనర్లాగారి స్థానము వాక్రమిం
చవలసియున్నది. కాని ప్రజాస్వామ్యభావము ఇతనియందు లేక
పోవుట ఒక లోపముగ నెంచ బడుచున్నది.

గుర్భలయందు బాల్మిక్విగారు జయప్రదముగ కార్యభార
ములను నిర్వహించిరియను కాని ఏకగ్రీవసంకటమునుండి తప్పని
యు తనవర్తమువారిని మరల ఒకేపక్షముగ చేయువారనియు అజ్ఞ
ర్యమవత్రిక వ్రాయుచున్నది. డెకామెరు ప్రభువుగారు అంద
రి ఏకముగ చేయుచున్న కాని బాల్మిక్విగారివలెనే ఈయనకు
నియోజనవర్తమువారితో పంచుచున్నాడు. కాని అందరింటే డెర్బీ
ప్రభువు ప్రచారంబకముగ నుండెదలచునని అబ్ధివ్యవత్రిక వాకొ
నుచున్నది. బాల్మర్ ప్రభువు అన్నివిధముల ఈపదవికి తగినవాడ
నుచున్నది. ఈ అందరికీ కలిసిపరిపాలనమును సమర్థతోడే నుగలరు.
ఎన్నికవ్వములైన నిర్వహించుకొనగలరు. ప్రధాన మంత్రియైన
యొగ్యత అంతయు ఈ లనకుగలరు.

బాల్మర్ ప్రభువుకప్పిపో ఇక డెర్బీ ప్రభువేకరించాడు
ఉత్తరలంకామైదులో ఈయనతో నియోజనవర్తమువారికి ఎ
కటన పరిచయముగలరు.

లండన్, మే 20—రాత్రి 11/45 బైయ్యుపార్ల మెంటు
విలేఖి ఇట్లు తెలుపుచున్నాడు. బైయ్యుతో ఆలోచించి బో
నర్లాగాడు తన రాజీనామా ఉత్తరమును వ్రాసిరాను ప్రయాణ
మైపోవుటకు వీలులేక పోవుటకే పార్వశ్యానుని కండ్లకేజుట
కు సర్ నెవెరిక బైయ్యుగారి కండ్లకేసెను. సార్వభౌముడు రా
జీనంగీకరించిన ఉత్తరపును బైయ్యుగారు తనవెంట గొనితెచ్చిరి.

ఇక తక్కిన పని అంతయు సార్వభౌమునితో యున్నది
మంత్రిగ్రహమును తయారు చేయు అధికారమును ఎవరికిచ్చిన
బాగుండునను విషయమును రాజుగారి నిశ్చయించకలేదు.
బహుశః సోమవారమునాడు సార్వభౌముని ఏర్పాటు తెలియును

కొనవచ్చుటకు సభ్యులే మంత్రిగ్రహమును తయారుచేసి
పాలనమును జరిపెదరు. బోనర్లాగారి ఆనచరులే మంత్రిగ్రహము
తెచ్చుకొనును. కర్ణా ప్రభువుని ఎన్నుకొనుట, బాల్మిక్విగారి
తెచ్చుకొనుట ఆనంతరాలానికి వచ్చినది.

తనతోడి ఉద్యోగుల సలహా తేనిడే బోనర్లాగాడు రాజీ
నిచ్చుటకే వారందరకును ఆశ్చర్యముగ నున్నది.

బోనర్లాగాడు నెలవుమీద తెల్లొప్పుడు తన భగ్యమును
సరిగా నిర్వహించుటలేదను సంగతి ఆయన మనసును బాధించు
చుండెను. దీనిచే ఆయన ఆరోగ్యమున క్షయము అంశముగా

వహించెను. గొంతుకు కాధమూత్రము అంత బాధనముగ బాధిం
చుటలేదు. క్రమేణా ఆయన ఆరోగ్యము స్వస్థకాంచవచ్చును.
ముందేమి జేయుటకును, అయిన ఆరాత్రి రాజీనామా ఇచ్చుట
కేర్పాటుచేసికొనుటకే, వీలులేక పోయెను. లండనులో ఆయన
ఎవరి ఇట్లోనైననుండి ఆయన దేశమునకు పిమ్మట పోవును.

బోనర్లాగాడు తన పదవికి రాజీనిచ్చుటకు ద్వేషించ లేదని
తెలియుచున్నది.

పార్లమెంటు కాలించబడు వరకు కామన్సు సభలో
సభ్యుడుగ నుండెదరు. కాని రాజకీయరంగమున ఆయన పని
పూర్తి అయినదనే జెప్పుచున్నాడు. రాజకీయమును, రాజీఇచ్చిన
తరువాత తేవిన ప్రయత్నములు మరల ఎన్నటికిని జేయబడవలవు

బోనర్లాగారివలెనే బాల్మిక్విగారు యథార్థ వాది.
ఆయన బోనర్లాగారి స్థానే ప్రధానమంత్రిగ నియమించ బడ
వచ్చు సని సందేహమువత్రిక తెలుపుచున్నది.

బాల్మిక్విగారు

లండన్, మే 20:—తన నియోజనవర్తమువారి దగ్గర ఉత్తర్య
నించుటకు నిన్నటిదిగనుచున్న సభ చిగురున జెప్పుటలసిన సంగ
తులను ముఖముగనే జెప్పి తలపని తలంపుగ లండనుకు తేరిరి.

బోనర్లాగారు రాజీనామా

ఇచ్చుటకే సార్వభౌముడును ఇతరులను చాలమంది
తన విచారమును తెలియజేసిరి.

బోనర్లాగారి తంత్రాలిది కాలములోనే రాజీనామా ఇచ్చు
టలసినంత జబ్బు చేసినందుల నెంతయు వగచి ఆయనయందు
తనకుగల నయను ప్రేమను వగ్గోవల్లాగాడు కనబరిచిరి.

చేగు ప్రభువు నాడ బోనర్లాగారి నెంతయు ప్రశం
సింపిరి.

వార్తాపత్రికల ప్రశంస

అన్ని పక్షముల వత్రికలును బోనర్లాగారి ఆత్మభుద్ధి,
స్వార్థత్యాగమును విషయమును కొనియాడి ఆయన విశ్రాంతి
బొందవలసివచ్చిన కారణములను చాల చింతించుచున్నది.

మానవ సాహసానికి రోగమును నివారించు గుణ
మున్నవో నేడు బోనర్లాగాడు ఆరోగ్యము గాంచుగాక అయిన
బైయ్యువత్రిక గొరుచున్నది.

రెయిలి తెల్లగ్రాపునాడ బోనర్లాగారి యోగ్యతను కొని
యాడి ఇంత స్వల్పకాలములో రాజీనామా ఇయ్యటలసినది
నందులకు విచారించుచున్నది.

మంత్రివర్గపు తేర్పాటు

ఘోష్టక, సర్ రాబర్టు హేన్రీ క్లింట్ట ఇవాన్సు,
లర్కెన్ హెడ్ ప్రభువు మున్నగువారు మంత్రివర్గములో
తేర్పాడకలేదు ననుచున్నారు.

ఇదివరలో ఉభయపక్షములలోను విగ్రహకర్మములేదనియు
ఇకనుండైనను ఆయాపక్షమువారు ఏకాభిప్రాయముతో పని
చేయుగాక యని పత్రికలు గొరుచున్నది.

అధికార ప్రకటనము

తరుణింగిసిద్ధి ప్రకటనము ఇట్లు తెలుపుచున్నది:—
బోనర్లాగారి ప్రయాణము ఆయన ఆరోగ్యమును కాపాడలేదు.
ఆయన లండనుకు తిరిగి వచ్చినపుడు వైద్యులు ఇట్లు తన
సంతకముతో ప్రకటించిరి.

విశ్రాంతి నైకొన్నను ప్రధానామాత్యుని గొం
తుక తృప్తికరముగ లేదు. ఇంత కాలములో నయ
మగునని జెప్పుటకు మాకు వీలులేదు. ప్రధానా
మాత్యుని ఆరోగ్యస్థితి మొత్తముమీద ఏమియు
బాగులేదు.

దీనిలో ముగ్గురు వైద్యులు సంతకముల చేసిరి. దీనికే
బోనర్లాగాడు వెంటనే తనరాజీనామాను సార్వభౌముని కంపిరి.
సార్వభౌముడు దాని సంగీకరించెను.

బోనర్లాగారి కహోద్యోగులందరను ఊరిలో లేసందున
ఏమంత్రిని పిలిపించి మంత్రివర్గము నేర్పాటుచేయమని సార్వ
భౌముడు జెప్పలేదు.

కర్ణా ప్రభువు ప్రధానామాత్యుడు

కావచ్చును

అధివారము రాత్రి:—సార్వభౌముడు కర్ణా
ప్రభువునకు కబురపెట్టి ప్రధానామాత్యుపదవి స్వీక
రించవలెనని కోరుననియు కర్ణా ప్రభువు దాని సంగీ
కరించుననియు తెలియుచున్నది.

ఇంగ్లాండు - రషియా

కర్ణా ప్రభువు రషియానలకంపినలేఖ కర్ణా ప్రభువు నుండి
పొందుజేయుటయే గాక తక్కితోనూడ పరిష్కారము జరుగు
టకు వీలుండెను. రషియాతో సంఘర్షణకపోయిన తుర్కితో
కుదురుటకు వీలులేదు. హిందూదేశములో సంస్కరణములను
లలవరచవలెనని హిందూదేశపు కార్యాలయమువారు ప్రయ
త్నించుచుండ విదేశాంగ కార్యాలయమువారు ప్రావ్యదేశము
సంతకు క్రొత్త మరల చిట్కలలో దింపుటకు ప్రయత్నించు
చున్నారు అని లండన్ అబ్ధివ్యవత్రిక వ్రాయుచున్నది.

ప్రధానమంత్రిగారి రాజీనామాను గురించిన

వివరములు

ఎ. రాజుగారు యావించయమై ఆలోచించుచున్నారు.
మంగళవారమునాడు ఏసంగతి తెలియనని కొన్నివత్రికలు
వ్రాయుచున్నవి.

బి. "మార్నింగ్ పోస్టు" బాల్మిక్విగారివత్తిమున వ్రాసి
నది.

సి. కొన్నివత్రికలు కర్ణుగారు ప్రధానియగుట నిశ్చయ
మని తలంచుచున్నవి. ఆయన ప్రధానియగుచో, విదేశస్వరూప
మునుబాడ ఆయనయే మాయమందునని అనుకొనుచున్నారు.

డి "డెయిలీ హెరాల్డు" వత్రిక కర్ణుగారు ప్రధాని
అయినచో "ప్రపంచమునకంతకు నానిరము" అని వ్రాసినది.

భారత పత్రికాభిప్రాయములు

బొంబాయి మే 22: బోనర్లాగారి రాజీనామాను గురిం
చి "బైయ్యు ఆప్ షియో" వత్రిక ఇట్లు వ్రాసెను:— కలరగ
మునుండియు నిస్సంకయ స్థితినుండియు భోనరులాగారు దేశమును
రక్షించెను. లాడుకు బాల్మిగారి రాజయికి గారడీ నిమాయ
ను తొలగించి దేశమునకు నిర్ణీత మగు విధానము
నేర్పరచెను. యూరపుఖండయందు అంగ్లదేశ ప్రతిష్ఠను అధికము
నట్లు గిదియెంతయు సాధనడలేదు. ప్రధానమంత్రిపదవుల స
భ్యులనుండికలసిన కాలము గడచిపోయెను. కర్ణు డెర్బీ ప్రభు
ల నుడ పు ఈ యధికారము నకు తగిన కత్తి
సాహసర్యములు గలవారు అద్దరై నలేరు. ప్రధానమంత్రి పదవి
సభ్యులకులవారు స్థాని బాల్మిక్విగా రొక్కరు మాత్రమే.

బొంబాయి వ్రాసిన వత్రిక ఇట్లు వ్రాసెను:—బోనర్
లాగారు ప్రధానమంత్రిగ నున్న కొంచెకాలములో గొప్ప
ప్రతిభనుగప్పించు ప్రాముఖ్యమును నేకాగ్రమును గావింపలేక
ఈతనిరాజీనామావలన ప్రభుత్వమునకు పండిగాంధీ గతిగను
బాల్మిక్విగారు ఇదివరకే కామన్సుసభయందు పేరును సుపా
దించిరి. కాని ఇంతమాత్రమున నీరడు దేశమును, ప్రస్తుత కష్ట
స్థితిలో కామన్సు సభను నడిపింపవలదు. ప్రజానిపాలనా
స్థిరమగుట సమీకముగ నసహ్యించుకొనుటకే కర్ణు ప్రభువు
అర్హుడుగాడు.

జర్మను లీయ వలసిన

యుద్ధములు

అమెరికను ప్రభుత్వమునకు ప్రజలకును జర్మను లీయనల
సిన యుద్ధములము 1479000000 డోలరులు. ఇందులో
856000000 ప్రభుత్వమువారికే ఇవ్వటలసియున్నది.

లూసిటానియా నౌకను మంత్రివైసండులక 2200000
డోలరులరావలెనని 12416 మంది అడుగుచున్నారు. ఈ విష
యములో జర్మనులు తమబాధ్యత నొప్పుకొనిరి.

అపూర్వ వర్ష పాతము

కనియాలో ఎన్నడును కడిగిన ఎరుగని వర్షముకురియుటకే
దేశమంతయు ప్రవాహమొట్టుకపోయెను. రోడ్లమీద పోవు
టకువీలులేదు. ఒకరోడ్డు బాగునైనదిలోపుక ఇంకొకరోడ్డు
కొట్టుకపోవుచుండెను. ఇనుపదారులు రెండోసారి గూడ
కొట్టుకపోయెను.

ఎక్కాలో పోలంకు వర్షపాతమువత్రికి ఎవరో నంభిని
తెలియుచున్నది.

కెనియా సమస్య

విషయావస్థలను నిర్బంధములు

శేఖరులు, మే 19:— కెనియా కౌన్సిల్ కేంద్రములను మేజరు న్యూలండుగారు అధ్యక్షింపబడుచున్న కెనియా కౌన్సిల్ కేంద్రములను కొంతమంది బలపరచవలసిన కామక్షియే ప్రధానాంశముగా గోరబడుచున్నది. ప్రతిరాజ్యమును సంబంధించి న్యూలండుగారు పోయినట్లెడననియు తెలియజేసెను.

భారతీయులు కెనియాలో ప్రవేశించువిషయమే ఇనుప గొట్టెలను నున్నదని న్యూలండుగారు ప్రతికాధి కతులతో తెలియజేసిరి. ఆసియావాసులకు నియోజక స్వాతంత్ర్యము నిచ్చుటకు ముందుగ మీరు కెనియాలో ప్రవేశించుటకు కొన్ని నిబంధనలను ప్రవేశపెట్టవలె నని శేఖరులు గోరుచున్నారు. లేనిచో కెనియా అంతయు భారతీయులచేయమై పోవుననుచున్నారు.

జైలియులను రక్షించుట

లండన్, మే 20:— అబ్దుల్ గఫార్ లో ఇట్లు వ్రాయబడినది. 1921 లో సామ్రాజ్యసభవారు చేసిన తీర్మానము ప్రకారము కెనియా బ్రిటిష్ కామన్ వెల్త్ లో ఒక భాగముగా భావించబడుచున్నది. అట్టివిధిని పొందుట కవకాశములేదు. కాని ఈతెగవారెవరు, కెనియా ప్రజలెవరు? ఇట్లు సామ్రాజ్యమును తెలియచుచున్న 10,000 శ్రేయములును 20000 భారతీయులు మాత్రమే కెనియా ప్రజలుగారు.

కెనియా ప్రజలు 2500000 అధికములు జేయుట అసాధ్యమని గమనించి అధిక లాభమును బడయుటకు ఈతెగవులు పెంచుచున్నారు. యూరపియన్ బొలముదారులు చౌరక మామీలను కావలె ననెదరు. భారతదేశమువారు కావలెననుచున్నారు. కెనియా, ఈ గాంధీ టాంగ్ నీయకాల లో లక్షలకొలది ఉన్న జాడీయుల గతివిషయమును సమీక్షించుట అవసరమనియు, వీరి కేసును బాగుగ జేసి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమునకు తెలియజేయుట.

కానీ ఈ జేకే ప్రభుత్వమువారు ఎవరో కొందరు జేయు అంజోళనము లొంగరా దనుచున్నది. యూరపియన్ లైసెన్సు భారతీయులైనకేమి, వీరికి లాభపడదు.

కాననసభలందు విస్తారము అధికారులు బండ్లవలెను, వీరు కార్యనిర్వాహక వర్గమువారి పరిశీలనలలోను యాండవలెను. వీరు ముఖ్యముగా జైలియులను అధికముల లాభములను గాపాడవలెను. అంతియగాని కాననసభలో యూరపియన్లు ప్రతినిధులుగాని భారతీయులుగాని యాండవారు అని అబ్దుల్ గఫార్ అనుచున్నది.

తురుష్క గ్రీకు భిన్నాభిప్రాయములు

మిత్రమండలి ప్రయత్నములు

లండన్, మే 19:— లాసేను, కాకొస్టానోపిలు విధేయులలో మిత్రమండలి తురుష్క గ్రీకు తగవులను చక్కగ పరిష్కారము చేయుటకు కడు శ్రద్ధతో పనిచేయుచున్నారని తెలియజేసింది. లాసేనుగట్ట జరుగుచున్న తురుష్క గ్రీకులకు తెలిసిగట్టకుండ కాంతముగ నుండుటకు మిత్రమండలి ప్రయత్నములను జేయుచున్నది.

తురుష్కులలో గల వ్యతిరేకతలనుగూర్చి వెనిజులానో గారు విధేయులకు తెలియజేసిరి. గ్రీకులైనను ప్రత్యేకముగ ఎట్టి ప్రయత్నము చేసికొనను భయముపెంచవలసినదనియు, గ్రీకులైనను ప్రభుత్వముపట్ల ప్రభుత్వ కార్యాచరణను జూపుచున్నది.

తుర్కినుండి 150 ముసల్మానులను వెడలగట్టవలెనని తురుష్కులు గోరిరి. బహుళః ప్రాంతములనుగూడ ఇందులో చేర్చబడవచ్చును.

ఇది కూడదని రంబోలుగారు వాదించిరి. అందరిని మన్నించినచో భారతదేశములో నుండిఫలితముండుననిరి. కాని ఇన్నిటూ పాపంగా చేయుట చలించలేదు.

కాలో నిస్సెని జరిపించుటకు బాధ్యతను స్వీకరించు ప్రభుత్వమునై మోపును పోవలెను. ప్రభుత్వమునా కొక శిఖర వేసిరి. మాకు బాధ్యత లేదనియు గభలయందు రాయబారులను గలవలసిన దిక్కును సోపానములు రాయబారులు అధికార తీర్మా అంగీకరించ బడకుండుట జేసి వారికెట్టి సౌకర్యములను జేయవలసినదని లేవనెత్తు నిస్సె ప్రభుత్వమువారు బదులిచ్చిరి.

రూపు ఆక్రమణ

జర్మనుల కొత్తసూచనలు

హామి సమస్య

ప్రెస్సుపత్రికా విలేజ్ లెన్జునుండి ఇట్లు తెలుపుచున్నాడు:— మిత్రమండలి శిఖర జర్మను ప్రభుత్వమునాకు బదులిచ్చుటకు జాగ్రత్త ఆలోచించుచున్నాడు. శిఖర ఏర్పాటులను జర్మనులు తయారుచేసిరియే చెప్పవచ్చును. చుట్టూరము వారు వీటిని బుధ వారమునాకు చర్చించెదరు. ఋణము, అభయములనుగూర్చి ఇటీవల చర్చించిరి. అభయముల భారమంతయు జర్మను పరిశ్రమలమీదపడుననుచున్నాడు.

విరిమి ప్రవాసీకులు

కొందరు వజలికెట్టబడిరి. మరల కొందరు అరబ్బుదేశము వీరిని రాజ్యహాసేరము ఉత్తరప్రదేశ్ కృత్రికముగ ఆయుధముల నుంచుకొనిరియు ప్రిన్టీటు ప్రభుత్వమునాకెట్టి పట్టబట్టె ననియు జేరములు మోపబడినవి.

కాకొస్టానోపిలులో ఇటలీనిగనోకొని తురుష్కలైన విద్యార్థులు వెంటాడించుటకు ఆతరువాతైన తన తుపాకిని కాల్చి ఆటల ప్రకటనను తురుష్కనేనాని కలిగి గాము తగ్గిరి. ఇటలీనిగను పరాసుల ప్రధానకార్యాలయమున తలదాచుకొనెను.

మ్యాకొహీములో జర్మను పోలీసులు ప్రాంతీక ప్రాంతముల కాలిచ్చి చంపిరి. దాల్చురుములో కమ్యూనిస్టుల అల్లరి మరల బయలుదేరెను.

కొలోనులో రిచిస్పాన్సులలో 6000 400 100 మార్కులను జర్మనులు దాచిరనియు వాటిని పరాసువైరులు కనిపెట్టిరియు తెలియచున్నది.

సామ్రాజ్య వాయువాతావరణమును జనమును గొంపోవుటకు జేయుచున్న ఏర్పాటులను బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారి అంగీకరించునూరని తెలియచున్నది. ప్రస్తుతము గంటకు 80 మైళ్ళవరకు 150 టన్నుల బరువును గొంపోవు ఏర్పాటులు కర్షణము జేయుచున్నవి.

పిట్టకొట్ట ప్రకారము బ్రిటన్ ఆమెరికనులకు వెండిని కొన్నందులకు 18 వాయిదా తాలూకుసామ్యము ఇచ్చివేసెను.

రూపులో ప్రాంతీయులను మరల హెచ్చుజేసిరి స్థానికులకు తెలుపుచున్నది.

జైలియులు ఇనుపదారి సమ్మెనుదగ్గరను సమ్మెదారులను పనిలో చేరుటకు ప్రయత్నములను సమ్మెదారులని తెలియచున్నది.

నోటీసు

పులవెందుల, తాలూకా వూడవగుడ్ల గ్రామము దానికి కాటికెడ్డిగారి గంగయ్య తుమారులు కొందరెడ్డి వరైరాజు పులవెందులతాలూకు వెంకట్రామయ్యల వుండి చోర రాజు మార్ తాలూకు అలమారు గ్రామములనుండి పోయి లక్ష్మీ వరయ్య వైన ఆతను వ్రాయించియుచ్చి ప్రాసోటు రాకేవైన కడప డివిజన్ మునగపు కోట్లలో అక్టోబరు 7/40/22 వెంకటగారా 286-4-4 దాఖలు చేయబడి ప్రతివాది హాజరు కాకలం దులకు 6.6.28 తేదీకి వాయిదా జేయబడియున్నది. ఆతేదిన ప్రతివాది పోయి లక్ష్మీవరయ్య హాజర్ కానియెడల ఆతని పరోక్షములో దావా తీర్మానించబడును.

కడప } సి. శ్రీనివాసరావు,
29-5-28 } వాకిలిదర్.

రయ్యరెడ్డి! కర్వరవడు!

హిందీ తెలుగు - వ్యాకరణము

దీని సహాయముచే హిందీభాషను దోషములు లేకుండ వ్రాయుటకును, మాట్లాడుటకును కలయు జ్ఞానము మూడు మాసములలో నలభడును. 200 పేజీల గ్రంథము 12 అణాలు మాత్రమే. వర్తకలకు మాటికి 25 కపాసా కొరవడును.

రాష్ట్రభాషామందిరం,
మైదూరుపాస్టు, కృష్ణాజిల్లా.

బొంబాయి రాష్ట్రీయ మితవాదుల

మహాసభ

అధ్యక్షోపన్యాసము

రాష్ట్రపు ఆర్థిక పరిస్థితులు

(నిన్నటి రోజువాయి)

పరిపాలనము చక్కగ కొనసాగునలయునని ప్రభుత్వపు ఆర్థికపరిస్థితులు చక్కగ సంవత్సరమును. ఈనూత్రమును ఆర్థికావస్థలంతకు అంగీకరించుచున్నాము. “చక్కని ఆర్థికపరిస్థితులు సామర్థ్యపరిపాలనమునకు వున్నాదివలసింది. ప్రాన్సుదేశపురాజులను అంతమొందినది, టర్కీ రషియాదేశములను అధో-తిపాలనావలించినవి అసత్యప్రకరణులు ఆర్థికపరిస్థితులే యని చెప్పవలెను. రాష్ట్రపు ఆర్థికపరిస్థితులు బాగుగ తేరుండిన సంఘమునకే వివాదములు కలుగజేయు ప్రభుత్వమువారి నైతిక బలమునకు చక్కని ఆర్థికపరిస్థితులే ఆధారము లని భారతదేశమునందుండిన రాజకీయిధులు ఆర్థికావస్థలను అభిప్రాయములు తెలిపియున్నారు. పూర్వకాలములందుండే ఇట్లుండే ప్రజల సౌఖ్యమును సురక్షించు బాధ్యత కలిగిన ప్రభుత్వమువారిపట్లకూడ ఈ నూత్రము అనుకరించును” అని ఆగాభాషా గారు ఇటీవల శతమ పుస్తకమునందు వ్రాసిరి.

బొంబాయి రాష్ట్రపు ఆర్థిక పరిస్థితులు అంత కృత్రికముగలేవు. సంస్కరణములు ప్రారంభించబడిన సంవత్సరమున డిసెంబరు 181 లక్షలు లాటులేదు. 1920-21 సంవత్సరమున 812 లక్షలు మిగిలియుండెను. ఇం దంతయు మెట్లను ప్రభుత్వవారి ఏర్పాటులను కలిగిన దుష్ఫలితములని చెప్పవలసియున్నది. సంస్కరణముల పూర్వము ఇండియా ప్రభుత్వము వారు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమువారు కలసి భూమిపన్నును ఆదాయపు పన్నునుకలిపి పంచుకొను చుండెదనారు మెట్లరు నిర్ణయము ననుసరించి ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ఆదాయము పన్నును సంపూర్ణముగ లీసికొనుచున్నారు రాష్ట్రీయప్రభుత్వమువారు భూమిపన్నును సంపూర్ణముగ పొందుచున్నారు. బొంబాయిరాష్ట్రమునందు భూమిపన్నును కృత్రికములు మార్పులు జరుపుచు, ఆదాయపుపన్ను విషయమై ఇట్లు చెప్పవలసి వుండెను. బొంబాయినందు పరిస్థితులు దిగదినమునకు కృత్రికములను విరదనుగూర్చు ఆదాయపు పన్నుకూడ ఆధికముగ కనూలు అగుచుండును. 1920-21 సంవత్సరమున 620 లక్షలు 1921-22 సంవత్సరమున 649 లక్షలు, 1922-23 సంవత్సరమున 835 లక్షలు ఆదాయపు పన్ను కనూలు ఆదాయము ఈ సంవత్సరములందు కరుసగ 480 లక్షలు, 479 లక్షలు, 582 లక్షలు మాత్రమే భూమిపన్నునల్ల ఆదాయము ఏర్పడెను. మెట్లరు నిర్ణయముననుసరించి ఇండియా ప్రభుత్వము వారి ఆదాయపుపన్ను చేరుచున్నది రాష్ట్రీయప్రభుత్వమువారికి భూమిపన్ను చేరుచున్నది. ఈ ఏర్పాటులను రాష్ట్రీయప్రభుత్వమువారి కంతకష్టములుగనుచున్నచో వేరగ చెప్పవలసివచ్చును. రాష్ట్రీయభివృద్ధికి కావలసినదా లేదు. మిదుమిక్కిలి లాటు కలుగుచున్నది. కావున ఆదాయపుపన్నుకూర్చు కొంతభాగము రాష్ట్రీయప్రభుత్వమువారి కిచ్చుటకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించినగాని రాష్ట్రపు ఆర్థిక పరిస్థితులు చక్క బడదువు.

సర్దిగములు

ఉన్నతోద్యోగుల జీతములవిషయమై కొంత చెప్పవలసియున్నది. సంస్కరణములను అంగీకరించునని వి. సి. యస్. ప్రధానమంత్రి అంజోళనము నలిగిరి. అందునై ఇండియా మంత్రిగారు వి. సి. యస్. ఉద్యోగుల జీతములు అలవస్థలు హెచ్చించెను. ఇంకను ఎక్కువ జీతములు కావలయునని వారు ఆంజోళనము గానించుచున్నారు. భారతదేశపు పరిపాలనమునకు ఇంత ఎక్కువ జీతము పొందు ఉద్యోగులు అనవసరమని పౌరులు అభిప్రాయపడుచున్నారు. ఇంకను తక్కువసామర్థ్యముగ ఉద్యోగులుండినను చాటును. విశేషములనుండి ఉన్నతోద్యోగులను తప్పించువధికి అంతమొందవలెను. పల్లికసర్దిగము కమిషనువారి కలహలయించు నూచింపబడిన భారతీయోద్యోగుల సంఖ్య ఇంకను సంపూర్ణముకాలేదు. ఈసందర్భమున రిటైండి మెంట్లు కమిటీలు కృష్ణ-అభిప్రాయములను తెలుపుటకు కూడ

ఆంధ్రదేశ నిమ్నజాత్యుద్ధరణ
సంఘము

